

Cielené sankcie Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov Smart Sanctions of the United Nations Security Council

Kristián Blaškovič

Abstract: *This study deals with the topic of the United Nations Security Council's smart sanctions. Although they are frequently applied (certainly more often than coercion with the use of armed force), considerably less attention is paid to them in domestic academic publications. Therefore, the aim of this scientific paper is to offer at least a basic overview of this type of collective sanctions in order to fill the gap. It is based on describing the so-called classical forms of sanctions and on introducing the humanitarian problems related to their application which paved the way to smart sanctions. Subsequently, a comparison of classical and smart sanctions follows. Beside legal characteristics, a comparative analysis of these two types of sanctions was one of the main research methods used in this paper. In the conclusion attention is paid to the question of effectiveness of smart sanctions; however, the study does not offer an exact answer of this specific and very difficult issue.*

Key Words: *United Nations Security Council; Sanctions; Smart Sanctions; Effectiveness.*

Abstrakt: *Štúdia sa venuje cieľným sankciám Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov. Hoci sú pomerne často aplikované (určite častejšie ako donútenie s použitím ozbrojenej sily), predsa im je v domácich publikáciách venovaná výrazne menšia pozornosť. Preto je účelom predloženeho vedeckého príspevku ponúknuť aspoň základný prehľad tohto typu kolektívnych sankcií, a to v záujme zaplnenia vzniknutej medzery. Zakladá sa na opise klasických foriem sankcií a predstavení humanitárnych problémov spojených s ich aplikovaním, ktoré dláždili cestu cieľným sankciám. Nasleduje porovnanie klasických a cieľných sankcií. Popri právnej charakteristike bola hlavnou výskumnou metódou použitou v tomto príspevku komparatívna analýza uvedených dvoch typov sankcií. V závere je venovaná pozornosť efektívnosti cieľných sankcií, pričom však štúdia neponúka žiadnu jednoznačnú odpoveď na túto špecifickú a veľmi zložitú otázku.*

Kľúčové slová: Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov; sankcie; cielené sankcie; efektivita.

Úvod

Predkladaný príspevok sa venuje tematike tzv. *smart sanctions*. Hoci sa uvedený pojem zvykne prekladať ako cielené, alebo aj inteligentné sankcie, v príspevku zostal predsa len zachovaný ich pôvodný anglický názov, a to z dôvodu etymologického odlišenia od skorších foriem sankčných opatrení. Uvedené sankcie predstavujú jednu zo špecifických foriem tzv. neozbrojených konfliktov, ktoré aplikuje Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov (ďalej len „Bezpečnostná rada“) ako jedno z dvoch možných donucovacích opatrení. Do druhej kategórie patrí donútenie s použitím ozbrojenej sily, ktoré sa však uplatňuje iba vo výnimočných prípadoch (so značnou dávkou sarkazmu by sme mohli označiť už zhodu stálych členov na takejto donucovacej akcii za výnimočnú udalosť). *Smart sanctions* sú výsledok hľadania východiska z morálnej dilemy, ktorej čelila Bezpečnostná rada pri aplikovaní pôvodných sankcií (štúdia ich nazýva „klasické sankcie“), keďže tie mali výrazný humanitárny dopad na civilné obyvateľstvo, ale takmer žiadny alebo zanedbateľný vplyv na vládne elity zodpovedné za porušenie medzinárodného mieru a bezpečnosti. Naproti tomu, *smart sanctions* svojimi účinkami vplývajú priamo na konkrétne subjekty a minimalizujú nepriaznivý dopad na civilné obyvateľstvo.

Príspevok je rozdelený do troch častí. V prvej, veľmi krátkej časti sa venuje pozornosť sankciám ako takým – t.j. definovaniu pojmu z pohľadu medzinárodného práva. Druhá časť sa zaoberá Bezpečnostnou radou. Keďže aplikovanie predmetných sankcií je neodmysliteľne späté s uvedeným orgánom, bolo nevyhnutné venovať mu náležitú pozornosť. Príspevok označuje Bezpečnostnú radu za kvázi-judiciálny orgán, nakoľko daný pojem do značnej miery vystihuje charakter tohto orgánu, samozrejme, aj s jeho náležitými obmedzeniami, ktorých definovaniu sa predložený príspevok nevyhýba. Následne sú predstavené klasické formy sankcií, s dôrazom na príčiny ich zavádzania, formy a dopady. Uvedená oblasť predstavuje akýsi vstup do problematiky *smart sanctions*, nakoľko na ňu nadväzuje ďalšia časť, v ktorej sa hovorí o dôvodoch upustenia od pôvodných foriem sankčných opatrení. Nasleduje charakteristika samotných *smart sanctions*, konkrétne ich foriem. Príspevok uzatvára tretia časť, v ktorej sú analyzované najdôležitejšie faktory ovplyvňujúce efekti-

vitu uvedených sankcií. Predmetné faktory boli prebraté z jednej skoršej publikácie a v pozmenenej podobe aplikované na súčasné „sankčné trendy“, pričom sa náležitá pozornosť kladie na definovanie limitov uvedených faktorov. Ani dodržanie úplne všetkých ich kritérií však podľa názoru autora nemôže zaručiť ich úplnú efektivitu.

Príčinou výberu uvedenej témy ako námetu na spracovanie bola jej absencia v dostupných prameňoch. Hoci sú sankcie dôležitou súčasťou „života“ medzinárodného spoločenstva, predsa im v dostupnej literatúre nie je venovaný náležitý priestor. Téma sankcií je väčšinou „odbavená“ poukázaním na ich skoršie (klasické) formy, ktoré sú dnes už viac-menej prežitou, historickou kategóriou, a *smart sanctions* sú nezaslúžene vytesnené. Súčasnú učebnicu im venujú iba minimálnu pozornosť a ich detailnejšia analýza sa nachádza skôr v monografiách a zborníkoch, ktoré nie vždy musia byť dostupné, osobitne pre bádajúceho študenta. Cieľom štúdie preto nie je podať detailnú a rozsiahlu analýzu uvedeného inštitútu, skôr ju iba v základných črtách predstaviť záujemcom. Z uvedeného dôvodu sa príspevok nevenuje špecifickým problémom spojeným so *smart sanctions*, ako je napríklad ich vzťah k ľudským právam alebo ich implementovanie vo vnútroštátnych právnych poriadkoch. Uvedené témy sú totiž príliš široké pre účely tohto príspevku a vyžadovali by si samostatnú pozornosť. Príspevok je v prvom rade určený študentom práva, politológom a bezpečnostným vzťahom, zároveň však aj každému záujemcovi o uvedenú problematiku. Rozhodnutie autora uverejniť jeho text v elektronickom periodiku bolo inšpirované potrebou jeho voľnej a časovo neobmedzenej dostupnosti, čo sú kvality, ktoré klasické printové formy publikovania nedokážu ponúknuť. Želaním autora je, aby uvedený príspevok prispel aspoň k základnému spoznaniu problematiky sankcií.

Metodológia

Predkladaný príspevok má zmiešaný politologicko-právny charakter. Je to spôsobené tým, že systém kolektívnej bezpečnosti a sankcie ako jeho donucovací nástroj sa dajú nepochybne skúmať z pohľadu tak práva, ako aj politológie (respektíve bezpečnostných vzťahov). Sankcie sú totiž právnym nástrojom donútenia k plneniu povinností podľa medzinárodného práva, samozrejme, za predpokladu, že konkrétny subjekt si danú povinnosť nesplní dobrovoľne. Z uvedeného vyplýva, že sankcie sa uplatňujú v prípade vznikajúceho alebo už existujúceho konfliktu (z dôvodu dobrovoľného nesplnenia povinnosti), ktorý môžeme charakterizo-

vať ako stav nezlučiteľnosti cieľov.¹ Uvedená problematika je však svojím charakterom už mimo oblasť skúmania právnej vedy, a preto sa otvára priestor pre politologickú analýzu. Záber skúmanej témy sa tak stáva širším a naberá na komplexnosti. Preto sa autor pri písaní tohto príspevku rozhodol aplikovať obe metódy. Štúdia teda definuje pojem sankcie, následne sa venuje otázkam Bezpečnostnej rady (jej kvázi-judiciálnym úlohám) a predstavuje ju nielen z politologického, ale aj právneho pohľadu. V závere je venovaný priestor „neuralgickému bodu“ sankcií – otázke ich efektivity. Predmetná téma je skúmaná na podklade staršieho politologického článku, pričom však príspevok nedáva jednoznačnú odpoveď na otázku, či sú sankcie Bezpečnostnej rady efektívne alebo nie.

Štúdia vychádza predovšetkým z primárnych prameňov, ktorými sú Charta Organizácie Spojených národov a rezolúcie Bezpečnostnej rady, v menšej miere sú to tiež iné dokumenty uvedeného orgánu. Hlavné rezolúciám je v nej venovaný najväčší priestor a každá z nich je, samozrejme, náležite odcitovaná (spolu s inými zdrojmi). V príspevku sa preto prelína dvojaká metodológia: právnická sa venuje právnej analýze textov, a predovšetkým ich obsahu; z klasickej spoločenskovednej (politologickej) metodológie sa uplatňuje komparatívna analýza dvoch sankčných režimov – klasických sankcií a *smart sanctions*.

Výskumná otázka bola postavená nasledovne: Aké sú súčasné formy *smart sanctions*, v čom sa odlišujú od klasických foriem sankcií a aké faktory vplývajú na ich efektivitu?

Uvedená výskumná otázka do značnej miery predznamenáva formu samotného príspevku. Prelínajú sa v nej totiž dve roviny: deskriptívna a analytická, pričom však nie je možné jednoznačne povedať, ktorá z nich v ktorej časti dominuje. Popri opisovaní konkrétneho faktu sa autor púšťa aj do jeho komentovania, hľadania príčin alebo anticipácie budúceho vývoja v danej oblasti. Zároveň je potrebné poznamenať, že kde to bolo vhodné a účelné, použila sa aj dedukcia, osobitne pri predpoklade niektorých budúcich krokov Bezpečnostnej rady a pri formulovaní všeobecných záverov vyplývajúcich z doterajšej praxe tohto orgánu, respektíve štátov. V záujme lepšieho ozrejmenia rozdielov medzi klasickými sankciami a *smart sanctions* bola v druhej časti štúdie pridaná tabuľka, ktorá v základných črtách približuje spoločné a rozdielne znaky medzi uvedenými sankciami. V tretej časti príspevku je venovaná pozornosť efektivite

---

¹ Porovnaj BARTOS, O. J. a P. WEHR. *Using Conflict Theory*. 1st ed. Cambridge; New York: Cambridge University Press, 2002, s. 13. ISBN 0-521-79116-2.

sankcií a pri ich posudzovaní sa použil jeden starší príspevok hodnotiaci efektivitu bilaterálnych sankcií, ktorý sa iba prispôbil potrebám tohto príspevku. Autor štúdie zastáva názor, že uvedený odborný článok použitý v tretej časti je možné považovať za natoľko kvalitný, že nevznikla potreba vytvárať nové kritériá pre výskum či hodnotenie efektivity sankcií.

Sankcie – definícia pojmu

Donucovacie opatrenia sú špecifickým nástrojom v rukách štátov a medzinárodných organizácií, ktoré fungujú ako prostriedok pre dosiahnutie určitého želaného stavu. Používajúc slovník Charty Organizácie Spojených národov je možné povedať, že ich účelom je obnovenie medzinárodného mieru a bezpečnosti; pokiaľ sa však zameriame na donucovacie opatrenia v bilaterálnych vzťahoch štátov, ich účelom je odčiniť spôsobenú škodu alebo ujmu. Veda klasifikovala donucovacie opatrenia na základe rôznych kategórií, pričom najčastejšie sa uvádza ich delenie na *individuálne* (aplikuje ich jeden štát proti inému štátu/neštátnemu aktérovi v rámci ich bilaterálnych vzťahov) a *kolektívne* (uplatňuje ich kolektív štátov proti konkrétnemu subjektu). Tie sa môžu ďalej deliť na *regionálne* (ktoré uplatnila napríklad Európska únia proti Rusku ako odozvu na ukrajinskú krízu) a *globálne* (uplatnené zo strany Organizácie Spojených národov s celosvetovým dosahom). Nezávisle od toho, či hovoríme o individuálnych alebo kolektívnych donucovacích opatreniach, obe skupiny môžu mať dvojakú podobu, menovite *bez použitia sily* (ako rôzne hospodárske a diplomatické opatrenia) alebo *s jej použitím*, pričom takéto opatrenia majú podľa medzinárodného práva limitované použitie, nakoľko rozhodovanie o ich aplikovaní je vyhradené výlučne iba Bezpečnostnej rade, a teda žiadny štát nemôže legálne siahnuť po ozbrojenej sile bez splnomocnenia zo strany tohto orgánu, s výnimkou sebaobrody.²

Na tomto mieste sa javí ako osožné a potrebné definovať rozdiel medzi pojmi donucovacie opatrenie a sankcia. Vo vede medzinárodného práva je obvykle akceptované, že pojem donucovacie opatrenie je všeobecný a „strešný“ pojem, ktorý v sebe zahŕňa rôzne kroky, ktorými štáty (individuálne či kolektívne) alebo medzinárodné organizácie (v istom zmysle teda celé medzinárodné spoločenstvo) reagujú na predchádzajúce porušenie medzinárodného práva a ktoré sa aplikujú v záujme jeho opätovného nastolenia. Z uvedeného vyplýva, že donútenie sa aplikuje ná-

² JANKUV, J., D. LANTAJOVÁ, M. ŠMID a K. BLAŠKOVIČ. *Medzinárodné právo verejné: Prvá časť*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 245-246. ISBN 978-80-7380-559-3.

sledne po porušení medzinárodného práva, po zásahu do sféry záujmov štátu či medzinárodného spoločenstva za predpokladu, že zodpovedný štát alebo iný subjekt nevykonal nápravu uvedeného stavu dobrovoľne.

Naproti tomu, sankcie sú konkrétnou formou donucovacieho opatrenia aplikovaného proti nejakému subjektu. Podľa Komisie Organizácie Spojených národov pre medzinárodné právo je dnes už všeobecne akceptované, že pojem sankcia sa používa pre donucovacie opatrenia aplikované zo strany medzinárodnej organizácie, predovšetkým Organizácie Spojených národov, a tak pre individuálne donútenie zo strany štátov zostali vyhradené pojmy retorzia a protiopatrenia.³ Z uvedeného dôvodu bude teda pojem sankcia v tomto príspevku používaný výlučne len na označenie donucovacieho opatrenia aplikovaného zo strany medzinárodnej organizácie, predovšetkým Organizácie Spojených národov.

Keďže zavedenie sankcií je odpoveďou na porušenie *status quo ante*, môžeme ich z politologického hľadiska označiť za nástroj, ktorým sa reaguje na nezlučiteľnosť cieľov (jeden subjekt chce niečo dosiahnuť, zmeniť aktuálny stav a druhé subjekty sa tomu bránia). Z uvedeného teda vyplýva, že sankcie sú následkom stretu záujmov a/alebo hodnôt, ktorý vyvoláva konflikt. Takýto konflikt môže byť ozbrojený alebo neozbrojený, nakoľko aj aplikované sankcie, ako už bolo vyššie spomenuté, môžu byť s použitím sily alebo bez nej.⁴

---

³ Bližšie pozri *Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with Commentaries: 2001*. United Nations, 2008, s. 75 a 128.

⁴ Na tomto mieste sa žiada uvedené tvrdenie vysvetliť, nakoľko svojím charakterom proti-rečí „mainstreamového“ prúdu v bezpečnostných vzťahoch, kde je všeobecne akceptované, že pojem sankcie je vyhradený pre donucovacie opatrenia hospodárskeho charakteru (uvedené tvrdenie napríklad implicitne vyplýva z textu GAVIN III, J. G. *Economic Sanctions: Foreign Policy Levers or Signals?* [online]. 1989-11-07. 12 s. [cit. 2016-01-27]. Cato Institute Policy Analysis, no. 124. Dostupné na: <http://object.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/pa124.pdf>). Ak však zostaneme pri Bezpečnostnej rade Organizácie Spojených národov, ktorá má pre túto prácu kľúčové postavenie, nikde v *Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with Commentaries: 2001*. United Nations, 2008 (ktorý je pre medzinárodné právo dokumentom autority) nenájdeme zmienku, že by pojem sankcie bol rezervovaný iba pre opatrenia hospodárskeho charakteru (teda podľa čl. 41 *Charty Organizácie Spojených národov*). Pri obhajobe uvedeného tvrdenia je možné oprieť sa iba o názor vedy vyabstrahovaný z doterajšieho správania sa štátov, nakoľko samotná *Charta Organizácie Spojených národov* relevantný prameň práva ani neobsahuje pojem sankcie (a teda povahu tohto pojmu neobjasňuje) – používa pojmy „opatrenia nezahŕňajúce použitie ozbrojenej sily“ (čl. 41 *Charty Organizácie Spojených národov*) a „akcie“ (čl. 42 *Charty Organizácie Spojených národov*) pre donucovacie opatrenia s použitím ozbrojenej sily.

Pri bližšom zamyslení sa nad charakterom sankcií môžeme vyabstrahovať, že majú trojakú povahu: sú reálnym trestom za porušenie existujúceho stavu, sú zároveň formou morálneho a politického odsúdenia za spáchané „zlo“ a v konečnom dôsledku pôsobia tiež preventívne – vo všeobecnej rovine odstrašujú potenciálnych porušiteľov od ich úmyslu a v individuálnej rovine (proti konkrétnemu sankcionovanému subjektu) môžu brániť subjektu v ďalšom pokračovaní v danom správaní.

V súvislosti s tým je zároveň potrebné konštatovať aj to, že sankcie často pôsobia ako prostriedok pre vyjednávanie. Pokiaľ totiž sankcionovaná entita (ktorá, ako sa neskôr ukáže, nemusí byť výlučne iba štátom) zmení svoje správanie, Bezpečnostná rada obvykle nemá dôvod v sankčnom režime ďalej pokračovať. Klasickým príkladom uvedenej situácie sa stalo zmiernenie niektorých sankcií a v januári 2016 zrušenie všetkých sankcií Organizácie Spojených národov proti Iránu po tom, ako pristúpil k medzinárodnej dohode o svojom jadrovom programe, podriadil ho medzinárodnej kontrole pod dohľadom IAEA a uvedenú dohodu schválila Bezpečnostná rada.⁵ To isté platí aj v prípade, že sa napríklad spor medzi dvoma štátmi urovná mierovou cestou, a preto nie je žiaden dôvod, aby sa v sankčnom režime pokračovalo.

Pri sankciách môžeme vo všeobecnej rovine ďalej uviesť, že obe skupiny zasahujú do vnútorných záležitostí iných subjektov (napríklad štátov), a preto v určitej miere porušujú ich suverenitu. Keď sa však pozrieme na sankcie v ich dichotomickej forme neozbrojené – ozbrojené, môžeme konštatovať, že prvá kategória je skôr „behom na dlhé trate“, keďže zriedkakedy prináša okamžitú zmenu správania, kým sankcie ozbrojeného charakteru majú v zásade okamžitý efekt, ale často dlhšie trvajúce následky (Líbya po odstránení Kaddáfího je viac ako len príhodným príkladom). Z uvedeného zároveň vyplýva, že vojenské sankcie sú efektívnejším nástrojom, zároveň však výrazne závažnejším. Ak meriame efektívnosť sankcií, dostávame sa do veľmi nejednoznačných sfér. Navyše je potrebné zreteľne rozlišovať medzi efektívnosťou sankcií a ich dopadom.

Pokiaľ pod efektívnosťou rozumieme zmenu doterajšieho správania subjektu, výsledok je v prípade ozbrojených sankcií väčšinou okamžite hmatateľný. V prípade neozbrojených sankcií to nie je také jednoznačné. Ich zavedenie nemusí nutne privodiť zmenu v správaní subjektu (ktorý im navyše môže „trucovito“ odporovať) a je potrebné skúmať, či ku zme-

---

⁵ *Resolution No. 2231 (2015) [Non-proliferation] [2015-07-20].* Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/2231 (2015).

ne správania neprispeli aj iné faktory, ako napríklad zmena vlády, porážka nepriateľa atď. Veľmi dobrým príkladom uvedenej situácie sú sankcie proti Sierra Leone. Bezpečnostná rada zaviedla rôzne formy sankcií (zbrojené embargo či zákaz dovozu necertifikovaných diamantov z krajiny), pričom v konečnom dôsledku nedokážeme jednoznačne určiť, či za stabilizáciou situácie v štáte stáli uvedené sankcie (a napríklad i odlev možností financovania povstaleckých skupín) alebo vojenská porážka RUF, ktorú jej v roku 2000 uštedril britský vojenský zásah. Analýza efektivity uvedených sankcií by si vyžadovala viac pozornosti a priestoru, pričom v záverečnej časti štúdie bude predstavená len jej základná charakteristika.

Dopad sankcií (ozbrojených aj neozbrojených) je naproti tomu takmer okamžité (alebo s krátkym časovým odstupom) pozorovateľný a merateľný. V prípade sankcií s použitím sily môže mať dopad podobu škôd na infraštruktúre alebo počtu obetí priamo zapríčinených vojenským zásahom. V prípade sankcií bez použitia sily je možné dopad pozorovať napríklad na dynamike poklesu alebo stagnácii hospodárstva donucovaného subjektu a v radikálnejších prípadoch napríklad na detskej úmrtnosti. Podoby dopadov môžu byť rôzne; na druhej strane platí, že niektoré dopady môžu byť zapríčinené tak sankciami bez použitia ozbrojenej sily, ako aj s jej nasadením (hospodárska produkcia môže rovnako klesať v dôsledku zničenia výrobných statkov, ako i v dôsledku ich spotrebovania z dôvodu zakázaného dodávania donucovanému subjektu). Rozdiel medzi efektivitou a dopadom sankcií je možné vidieť na príklade Iraku v 90. rokoch minulého storočia. Dopadom zavedených sankcií bolo podlomenie irackej ekonomiky a zvýšenie detskej úmrtnosti, no sankcie neboli efektívne, nakoľko proces irackého odzbrojenia nebolo možné dôveryhodne verifikovať.⁶ Efektivita je teda spojená so zmenou politiky donucovaného subjektu, ktorý sa začne správať v súlade s požiadavkami donucujúcej entity.

---

⁶ Jasne to vyplýva aj zo znenia rezolúcie S/RES/1441 (2002), v ktorej Bezpečnostná rada kritizovala Irak za odmietanie spolupráce so zbrojnými inšpektormi a konštatovala, že Irak aj naďalej porušuje svoje záväzky podľa relevantných rezolúcií, vrátane rezolúcie S/RES/687 (1991). *Resolution No. 1441 (2002)* [Situation between Iraq and Kuwait] [2002-11-08]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1441 (2002); a *Resolution No. 687 (1991)* [Iraq – Kuwait] [1991-04-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/687 (1991).

Bezpečnostná rada ako kvázi-judiciálny orgán

Pokiaľ hovoríme o sankciách Organizácie Spojených národov, je potrebné začať konštatovaním, že Bezpečnostná rada je jediným z hlavných orgánov tejto organizácie, ktorý môže *de lege* rozhodovať o ich aplikovaní. To sa osobitne vzťahuje na sankcie s použitím ozbrojenej sily, ktoré, ako už bolo vyššie uvedené, je možné aplikovať jedine po predchádzajúcom schválení z jej strany. Nevyhnutnosť jej súhlasu sa však netýka prípadov individuálnych a kolektívnych hospodárskych protipatrení, ktorých aplikácia je na voľnej úvahe štátov, samozrejme, za predpokladu, že sú splnené podmienky predpísané medzinárodným právom (napríklad proporcionalita). Bezpečnostná rada má však zo všetkých hlavných orgánov výlučnú právomoc rozhodovať aj o uplatnení sankcií hospodárskej povahy, a to za predpokladu ich výkonu v rámci Organizácie Spojených národov.

Rozhodovanie Bezpečnostnej rady v uvedených otázkach je založené na jej hlavnej zodpovednosti za zachovanie medzinárodného mieru a bezpečnosti. Štáty na ňu delegovali možnosť rozhodovania o týchto otázkach a zároveň uznali, že v takýchto prípadoch koná v ich mene.⁷ S tým úzko súvisí tiež záväzok štátov prijať a vykonať jej rozhodnutia,⁸ čo je výrazný zásah do štátnej suverenity, nakoľko sa štáty vstupom do Organizácie Spojených národov zaviazali vykonať aj také jej rozhodnutia, ktoré nemali možnosť ovplyvniť.

Ako je vidno, Bezpečnostná rada je svojím charakterom veľmi špecifickým orgánom, o ktorom môžeme povedať, že má kvázi-judiciálne právomoci, čo znamená, že hoci je orgánom politickým, predseda len jej rozhodnutia vyvolávajú právne účinky.⁹ Tie sa prejavujú v tom, že pokiaľ Bezpečnostná rada prijme rezolúciu, ktorá obsahuje sankcie hospodárskeho charakteru, všetky štáty sveta sú povinné ju dodržiavať. Uvedené ustanovenie zároveň „prekreslilo“ aj dovtedajšie vnímanie neutrality. Až do roku 1945 totiž neutralita znamenala, že takýto štát mohol bojujúcim stranám voľne dodávať materiály a suroviny (s výnimkou tých, ktoré mali vojenský charakter – to by už totiž znamenalo narušenie neutrality) na základe napríklad zmluvných záväzkov. Od roku 1945 však neutralita stratila svoju „obchodnú výsadu“, a teda i štáty trvalo neutrálne sú po-

⁷ Čl. 24 ods. 1 *Charty Organizácie Spojených národov*.

⁸ Čl. 25 *Charty Organizácie Spojených národov*.

⁹ SCHACHTER, O. The Quasi-Judicial Role of the Security Council and the General Assembly. *American Journal of International Law*. 1964, vol. 58, no. 4, s. 963. ISSN 0002-9300.

vinné prerušiť s donucovanou krajinou svoje dovtedajšie zväzky, napríklad obchodného charakteru, pokiaľ Bezpečnostná rada zavedie takúto sankciu v podobe rezolúcie prijatej na základe Kapitoly VII Charty.¹⁰ V prípade vojenského donútenia je situácia iná; tam sa donútenia zúčastňujú iba štáty, ktoré na to majú dostatočné vojenské kapacity a vôľu. Ostatné štáty sa však musia zdržať vojenskej podpory donucovaného štátu.

Kvázi-judicialita sa ďalej prejavuje v ďalších troch aspektoch, ktoré však majú politickú povahu – neexistuje žiadna možnosť odvolania sa proti rozhodnutiu Bezpečnostnej rady alebo možnosť jej súdneho preskúmania,¹¹ a keďže Bezpečnostná rada nie je súdny, ale politický orgán, nie je viazaná svojimi skoršími rozhodnutiami, ktoré tak nezakladajú precedens, a preto môže v obsahovo podobných situáciách rozhodovať odlišne, čo je zároveň tiež častým zdrojom kritiky tohto orgánu.

Posledný aspekt vzťahujúci sa na jej kvázi-judicialitu sa prejavuje v tom, že v Bezpečnostnej rade nezasadajú nezávislí experti alebo sudcovia, ale predstavitelia členských štátov, ktoré delíme do dvoch kategórií: stáli a nestáli členovia. Stáli členovia disponujú v porovnaní s nestálymi členmi dvomi významnými výsadami. Prvá výsada tkvie v trvalosti ich postu – nikto ich na ich miesta nezvolil a sú z nich prakticky „nezosaditeľní“. To im na oplátku umožňuje dokonalé ovládanie rokovacieho poriadku a jeho prispôsobovanie formou obyčaje, ktorej sa nestáli členovia môžu iba podriaadiť. Druhá výsada spočíva v tom, že disponujú právom veta, ktoré im umožňuje uniknúť prípadnému odsúdeniu a aplikovaniu sankčného režimu proti sebe. Môžeme preto konštatovať, že v podstate kontrolujú agendu Bezpečnostnej rady a všetko dianie v nej.

Uvedenej skupinke privilegovaných „sekundujú“ nestáli členovia, ktorí žiadnu z uvedených výsad nedisponujú. Navyše je ich funkčné ob-

---

¹⁰ Bližšie pozri CHANG, K. S. *Enemy Status and Military Detention: Neutrality Law and Non-international Armed Conflict, Municipal Neutrality Statutes, the U.N. Charter, and Hostile Intent*. *Texas International Law Journal* [online]. 2012, vol. 47, no. 2, s. 393 [cit. 2016-01-27]. ISSN 0163-7479. Dostupné na: <http://www.tilj.org/content/journal/47/num2/Chang381.pdf>.

¹¹ Medzinárodný súdny dvor v tejto súvislosti konštatoval: „V právnych poriadkoch štátov sa často nachádza určitý proces posudzovania platnosti zákonodarných alebo vládnych aktov, ale žiadne takéto analogické konanie nie je možné nájsť v rámci štruktúr Organizácie Spojených národov.“ Pozri *Certain Expenses of the United Nations (Article 17, Paragraph 2, of the Charter)* [1962-07-20] [online]. International Court of Justice, Reports of Judgments, Advisory Opinions and Orders, s. 168 [cit. 2016-01-27]. Dostupné na: <http://www.icj-cij.org/docket/files/49/5259.pdf>.

dobie limitované dvomi rokmi, bez možnosti okamžitého znovuzvolenia. Hoci v hypotetickej rovine aj oni ako zbor disponujú tzv. kolektívnym právom veta (na prijatie rezolúcie je potrebný nielen súhlas všetkých stálych členov, ale aj minimálne štyroch nestálych), no v praxi sa nestáva, aby potrebný minimálny počet nestálych členov nepodľahol tlaku zo strany stálych členov a nezahlasovali podľa ich predstáv a požiadaviek. Uvedená povolnosť nestálych členov sa môže prejaviť napríklad vo zvýšenej miere ekonomickej pomoci alebo investícií zo strany niektorého zo stálych členov.¹² Všetky vyššie uvedené skutočnosti, samozrejme, odôvodnene spochybňujú nezaujatosť a nestranné pôsobenie Bezpečnostnej rady, čo sa pomerne často prejavuje v prípade rôznych citlivých konfliktov (teda tých, v ktorých hrajú svoju úlohu geopolitické záujmy stálych členov). Predmetná oblasť pôsobenia Bezpečnostnej rady bude ešte analyzovaná v inej časti textu.

Ešte pred samotným výkladom o sankciách Bezpečnostnej rady je dôležité venovať pozornosť vlastnému procesu zavádzania sankcií, ktorý má predpísanú podobu a sleduje, okrem iného, ustanovenia Charty Organizácie Spojených národov. V zásade môžeme konštatovať, že tento kvázi-judiciálny postup má dve fázy. V prvej fáze môže Bezpečnostná rada klasifikovať vzniknutú situáciu (protiprávny čin, respektíve narušenie dovtedajšieho *status quo*) ako *ohrozenie mieru, porušenie mieru* alebo *útočný čin*.¹³ Tým sa v zásade otvára možnosť ďalšieho rozhodovania o prípadných donucovacích opatreniach (druhá fáza). Uvedené konštatovanie alebo klasifikácia sú kľúčové, nakoľko si tak Bezpečnostná rada „otvára dvere“ pre zavedenie sankcií, nie je to však nevyhnutná podmienka pre ich aplikovanie. Stačí totiž, ak Bezpečnostná rada uvedie, že koná na základe Kapitoly VII (alebo dokonca na základe čl. 41 Charty) a rozhodne o zavedení sankcií aj bez vyššie uvedenej klasifikácie. Stalo sa tak napríklad v prípade iránskeho jadrového programu, keď sankcie zaviedla na základe odvolania sa na čl. 41 Kapitoly VII Charty, ale opomenula klasifikovať situáciu ako ohrozenie mieru.¹⁴

¹² ROBERTS, A. a D. ZAUM. *Selective Security: War and the United Nations Security Council since 1945*. 1st ed. London: International Institute for Strategic Studies, 2008, s. 22. Adelphi Paper 395. ISBN 978-0-415-47472-6.

¹³ Bezpečnostná rada určí, či ide o ohrozenie mieru, porušenie mieru alebo útočný čin, a odporučí alebo rozhodne, aké opatrenia sa majú urobiť podľa článkov 40 a 42, aby bol zachovaný medzinárodný mier a bezpečnosť. Čl. 39 *Charty Organizácie Spojených národov*.

¹⁴ *Resolution No. 1737 (2006)* [Non-proliferation] [2006-12-23]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1737 (2006).

V rámci prvej fázy môže Bezpečnostná rada rozhodnúť aj o zavedení predbežných opatrení, ktorých cieľom je zamedziť prípadným škodlivým následkom vzniknutej situácie.¹⁵ Medzi pomerne časté predbežné opatrenia sa zaraďujú výzvy na stiahnutie vojenských jednotiek, ukončenie nepriateľstva, uzavretie a dodržanie prímeria, rokovanie o spore, dodržanie záväzkov podľa humanitárneho práva, vytvorenie podmienok pre prísun humanitárnej pomoci a iné.¹⁶ V rámci tejto fázy stále existuje možnosť pokojnej nápravy vzniknutej situácie (teda bez potreby zaviesť sankcie). Ak porušiteľ medzinárodného poriadku dobrovoľne splní požadované predbežné opatrenia a obnoví *status quo ante*, v zásade sa ešte môže vyhnúť prípadným sankciám. Bezpečnostná rada spravidla ponecháva porušiteľovi určitý čas na dobrovoľné splnenie uvedeného opatrenia.¹⁷

Vrátiac sa k uvedenej potrebe klasifikovania vzniknutej situácie, môžeme na základe doterajšej praxe Bezpečnostnej rady zistiť, aké konanie zaraďuje pod konkrétny pojem. Zároveň je ale potrebné poznamenať, že Bezpečnostná rada má absolútnu slobodu v tom, akým pojmom klasifikuje danú situáciu (ani Charta nešpecifikuje, ktoré protiprávne správanie patrí do ktorej kategórie). Nie je teda ničím obmedzená, čo sa ukázalo ako pragmatické, nakoľko Bezpečnostná rada takto dokáže pružne reagovať aj na nebezpečné situácie, s ktorými sa v čase koncipovania Charty Organizácie Spojených národov nepočítalo.

Ohrozenie mieru – je to najširšia kategória zo všetkých a je nepochybné, že do nej bude Bezpečnostná rada v budúcnosti zaraďovať aj nové situácie. Patria sem napríklad zvrhnutie legálnej vlády štátu,¹⁸ odvetné opatrenia proti civilistom spôsobujúce ich útek z domova,¹⁹ občianske

---

¹⁵ Čl. 40 Charty Organizácie Spojených národov.

¹⁶ Bližšie pozri napríklad *Repertoire of the Practice of the Security Council: Supplement 2000 – 2003* [online]. New York: United Nations, Department of Political Affairs, 2011, s. 935 [cit. 2016-01-27]. Dostupné na: http://www.un.org/en/sc/repertoire/2000-2003/00-03_11.pdf.

¹⁷ Pozri napríklad ods. 1. *Resolution No. 678 (1990)* [Iraq – Kuwait] [1990-11-29]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/678 (1990).

¹⁸ *Resolution No. 1545 (2004)* [Burundi] [2004-05-21]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1545 (2004).

¹⁹ *Resolution No. 688 (1991)* [Iraq] [1991-04-05]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/688 (1991).

vojny, humanitárne katastrofy a hladomor,²⁰ šírenie zbraní hromadného ničenia,²¹ medzinárodný terorizmus,²² pirátstvo²³ a iné.

Porušenie mieru – táto kategória je v porovnaní s prvou užšia, pri bližšom pohľade však vidíme zásadný rozdiel oproti ohrozeniu mieru – porušenie medzinárodného práva je bezprostredné a všetko sú to medzinárodné ozbrojené konflikty. Uvedená kategória zahŕňa iba nasledujúce činy:

- ✚ útok Severnej Kórey na Južnú Kóreu v roku 1950;²⁴
- ✚ útok Argentíny na Falklandské ostrovy;²⁵
- ✚ vojna medzi Irakom a Iránom;²⁶
- ✚ útok Iraku na Kuvajt (1990).²⁷

Útočný čin – uvedená kategória je tiež pomerne chudobná, a navyše v súčasnosti nie je ani využívaná. Klasifikovanie určitého konania ako útočného činu je asi najväčšou formou odsúdenia, napriek tomu však Bezpečnostná rada ani v jednom z uvedených prípadov nerozhodla o použití ozbrojených donucovacích opatrení na ich zastavenie. Preto sa použitie pojmu útočný čin javí skôr ako forma najťažšieho morálneho a politického odsúdenia určitého konania, ale nie ako kategória pre zavedenie razantnejších donucovacích opatrení. Ako útočné činy Bezpečnostná rada označila napríklad útočný čin Juhoafrickej republiky proti Angole,²⁸ Bot-

²⁰ *Resolution No. 713 (1991)* [Socialist Federal Republic of Yugoslavia] [1991-09-25]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/713 (1991); a *Resolution No. 794 (1992)* [Somalia] [1992-12-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/794 (1992).

²¹ *Resolution No. 2049 (2012)* [Non-proliferation] [2012-06-07]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/2049 (2012).

²² *Resolution No. 1373 (2001)* [Threats to International Peace and Security Caused by Terrorist Acts] [2001-09-28]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1373 (2001).

²³ *Resolution No. 1816 (2008)* [Somalia] [2008-06-02]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1816 (2008).

²⁴ *Resolution No. 82 (1950)* [Complaint of Aggression upon the Republic of Korea] [1950-06-25]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/82 (1950).

²⁵ *Resolution No. 502 (1982)* [Falkland Islands (Malvinas)] [1982-04-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/502 (1982).

²⁶ *Resolution No. 598 (1987)* [The Situation between Iran and Iraq] [1987-07-20]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/598 (1987).

²⁷ *Resolution No. 660 (1990)* [The Situation between Iraq and Kuwait] [1990-08-02]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/660 (1990).

²⁸ *Resolution No. 387 (1976)* [Complaint by Kenya, on Behalf of the African Group of States at the United Nations, Concerning the Act of Aggression Committed by South Africa against

swane²⁹ a Lesothu,³⁰ útok Južnej Rhodézie proti Zambii³¹ alebo útok Izraela proti suverenite a územnej celistvosti Tuniska.³² Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov sa pokúsilo v rezolúcii 3314 (XXIX) poskytnúť Bezpečnostnej rade „návod“ na protiprávne konania, ktoré by bolo možné považovať za útočné činy. Uvedený dokument, hoci má významnú politickú váhu, nie je právne záväzný. Výpočet v ňom uvedený nie je taxatívny, nakoľko sa v rámci neho uznáva, že Bezpečnostná rada môže označiť aj iné konania za útočný čin (čl. 4 predmetnej rezolúcie).

Ak zodpovedný subjekt dobrovoľne nespĺnil svoju povinnosť a nepodrobil sa predbežným opatreniam, rozhodovanie Bezpečnostnej rady vstupuje do druhej fázy, kde sa rozhoduje o samotných donucovacích opatreniach. Ešte pred ich definovaním je ale potrebné konštatovať, že uvedené delenie na fázy rozhodovania je iba relatívne a Bezpečnostná rada nie je povinná uvedenú postupnosť dodržať v každej situácii. Ak by totiž došlo k mimoriadne závažnej situácii vyžadujúcej okamžitú reakciu, Bezpečnostná rada by sa pravdepodobne nenechala obmedzovať, a preto by ku klasifikovaniu situácie a rozhodnutiu o sankciách došlo súbežne. Rozdiel medzi uvedenými fázami by sa tak zotrel.

Po výklade o procese rozhodovania o zavedení sankcií je dôležité venovať pozornosť tomu, že uvedené rozhodovanie je politicky podfarbené a záujmy stálych členov preto v niektorých prípadoch nedovoľujú prijatie sankcií. Bezpečnostná rada tak vytvorila systém, ktorý by sa dal jednoducho nazvať ako selektívna bezpečnosť. Pre prijatie sankčného opatrenia je totiž potrebná súhra všetkých stálych členov do tej miery, aby nevetovali prijatie daného sankčného opatrenia. Právo veta je totiž prostriedkom, ktorý umožňuje stálym členom (t.j. USA, Rusko, Čína, Veľká Británia a Francúzsko) kontrolovať agendu Bezpečnostnej rady a seba, ako aj svo-

---

the People's Republic of Angola] [1976-03-31]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/387 (1976); a *Resolution No. 577 (1985)* [Angola – South Africa] [1985-12-06]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/577 (1985).

²⁹ *Resolution No. 568 (1985)* [Botswana – South Africa] [1985-06-21]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/568 (1985).

³⁰ *Resolution No. 580 (1985)* [Complaint by Lesotho against South Africa] [1985-12-30]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/580 (1985).

³¹ *Resolution No. 455 (1979)* [Complaint by Zambia] [1979-11-23]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/455 (1979).

³² *Resolution No. 573 (1985)* [Israel – Tunisia] [1985-10-04]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/573 (1985); a *Resolution No. 611 (1988)* [Israel – Tunisia] [1988-04-25]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/611 (1988).

jej „klientele“ uniknúť prípadnému odsúdeniu. To je príčinou, prečo sa otázky ako vietnamská vojna, afganská vojna (1979), čečenská vojna či rusko-gruzínska vojna nikdy nedostali na rokovací stôl uvedeného orgánu, alebo, ak sa aj dostali, nevyústilo to do prijatia rezolúcie (ako v prípade nedávnej Krymskej krízy). Zároveň sa dá pomerne ľahko predpokladať, že by sa na toto fórum určite nedostal ani spor o Juhočínske more. Ochrana vlastnej klientely, a s tým súvisiaca ochrana geopolitických záujmov sa jasne prejavili napríklad v prípade patovej situácie okolo sýrskej občianskej vojny (aj súčasné snahy o vojenské riešenie predostreté v rezolúcii 2249 z roku 2015 sa totiž venujú iba Islamskému štátu),³³ alebo tiež pomerne často v prípade izraelsko-palestínskeho konfliktu. Je ale potrebné zdôrazniť, že úlohu intervenujúcej premennej zohráva v tomto prípade vnútropolitické rozhodovanie stálega člena (Obama je voči Izraelu kritickejší ako bol Bush), a tak sa konštatovanie o ochrane klientely stáva relatívne a podmienené vnútropolitickým rozhodovaním.

Pokiaľ má byť predložený príspevok komplexný, nemožno opomenúť zmeny, ktoré nastali v prípade tzv. sankcionovaných subjektov. Hoci je všeobecne platným faktom, že listinu i naďalej vedú štáty, bolo by chybou myslieť si, že Bezpečnostná rada nereagovala tiež na najnovší vývoj. V jej rozhodovacej činnosti je totiž dobre badateľné, a nepochybne to súvisí aj s celkovou zmenou v charaktere súčasných ozbrojených konfliktov (prevažovanie vnútroštátnych nad medzištátnymi), že medzi sankcionované subjekty začína čím ďalej tým viac zaraďovať aj rôznych neštátnych aktérov. Medzi takéto entity patrili napríklad politická strana PDK v Kambodži nerešpektujúca mierovú zmluvu z Paríža,³⁴ RUF v Sierra Leone,³⁵

---

³³ V čase písania predloženého príspevku bola prijatá doteraz posledná rezolúcia vo vzťahu k Sýrii – S/RES/2258 (2015), ktorá však rovnako neobsahuje žiadne dôležitejšie ustanovenia o riešení občianskej vojny a v podstate iba deklaratórnym spôsobom odsudzuje násilie páchané na civilistoch (a, samozrejme, vyzýva všetky strany konfliktu na dodržiavanie relevantných noriem medzinárodného humanitárneho práva a ľudských práv). Nehovorí však o žiadnych sankciách voči páchatelom týchto zločinov. *Resolution No. 2258 (2015)* [Middle East (Syria)] [2015-12-22]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/2258 (2015).

³⁴ *Resolution No. 792 (1992)* [Cambodia] [1992-11-30]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/792 (1992).

³⁵ *Resolution No. 1132 (1997)* [Sierra Leone] [1997-10-08]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1132 (1997). Sankcie zrušené rezolúciou S/RES/1940 (2010). *Resolution No. 1940 (2010)* [Sierra Leone] [2010-09-29]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1940 (2010).

UNITA v Angole,³⁶ ozbrojené skupiny Janjaweedov v Sudáne,³⁷ Taliban v Afganistane³⁸ či Islamský štát a Al-Nusra Front v Sýrii a Iraku.³⁹ Z neštátnych aktérov, okrem vyššie spomenutých, je potrebné zmieniť i konkrétne právnické osoby (Centrálna banka Líbye alebo Líbyjská národná ropná spoločnosť)⁴⁰ alebo fyzické osoby, ktoré nemusia byť nevyhnutne politickí a vojenský predstavitelia štátov (napríklad iránski jadroví vedci, iné osoby napojené na iránsky energetický sektor⁴¹ alebo členovia rodiny Muammara Kaddaího).⁴² Zavedenie uvedených sankcií sa týka predovšetkým *smart sanctions*.

Klasické sankcie Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov

Pri výklade o klasických sankciách Bezpečnostnej rady je potrebné sa oprieť o znenie čl. 41 Charty,⁴³ ktorý ustanovuje tzv. sankcie bez použitia ozbrojenej sily. Tie môžu mať podobu tak hospodársku, ako aj diplomatickú. Takouto formou má Bezpečnostná rada k dispozícii vhodnú alternatívu pre prípad, že vojenské riešenie nie je z rôznych dôvodov možné alebo vhodné a morálne odsúdenie je nedostatočné. Počas studenej vojny Bezpečnostná rada zaviedla takéto sankcie iba dvakrát. V prípade Južnej Rhodézie to bolo embargo na ropu, následne na azbest, železnú rudu

---

³⁶ *Resolution No. 864 (1993)* [Angola] [1993-09-15]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/864 (1993).

³⁷ *Resolution No. 1564 (2004)* [Report of the Secretary-General on the Sudan] [2004-09-18]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1564 (2004).

³⁸ *Resolution No. 1267 (1999)* [Afghanistan] [1999-10-15]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1267 (1999); a *Resolution No. 1333 (2000)* [Afghanistan] [2000-12-19]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1333 (2000).

³⁹ *Resolution No. 2161 (2014)* [Threats to International Peace and Security Caused by Terrorist Acts] [2014-06-17]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/2161 (2014).

⁴⁰ *Resolution No. 1973 (2011)* [Libya] [2011-03-17]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1973 (2011).

⁴¹ *Resolution No. 1737 (2006)* [Non-proliferation] [2006-12-23]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1737 (2006).

⁴² *Resolution No. 1970 (2011)* [Peace and Security in Africa] [2011-02-26]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1970 (2011).

⁴³ Aby Bezpečnostná rada dodala svojim uzneseniam účinnosť, môže rozhodnúť, aké opatrenia bez použitia ozbrojenej sily sa majú urobiť, a môže vyzvať členov Organizácie Spojených národov, aby takéto opatrenia vykonali. Uvedené opatrenia môžu zahŕňať úplné alebo čiastočné prerušenie hospodárskych stykov, železničných, námorných, leteckých, poštových, telegrafných, rádiových alebo iných spojov, ako aj prerušenie diplomatických stykov.

a surové železo, chróm, cukor, tabak, med', mäsové výrobky a kože. O niečo neskôr boli sankcie rozšírené na formu komplexného embarga na všetky komodity s výnimkou liekov, potravín, tlače, knižných publikácií a učebných pomôcok.⁴⁴ Druhý prípad sankcií počas studenej vojny sa týkal Juhoafrickej republiky, proti ktorej zaviedla komplexné zbrojné embargo ako odpoveď na nelegálny jadrový program krajiny.⁴⁵ Uvedené dva prípady boli počas studenej vojny jediné, kedy sa Bezpečnostná rada dokázala zhodnúť na konkrétnych donucovacích opatreniach, nakoľko tieto situácie nekolidovali so záujmami žiadneho zo stálych členov (najmä nie ZSSR a USA).

Nová vlna aktivity prišla až so skončením studenej vojny, vo všeobecnom ovzduší politického uvoľnenia, ktoré prinieslo tiež nové nádeje vkladané do Organizácie Spojených národov. To sa osobitne odrazilo v pomerne optimistickom nazeraní Butrusa-Ghálího v jeho známej Agende pre mier. Vo vzťahu k sankciám sa v nej však nachádza pomerne málo – osobitne je to ich spojenie s aktivitami peacemakingu a kooperácia Organizácie Spojených národov s finančnými inštitúciami pri zmierňovaní dopadu takýchto sankcií na tretie štáty.⁴⁶ O zmierňovaní dopadu na civilné obyvateľstvo sa však agenda nezmieňuje, čo v podstate ani nie je veľkým prekvapením, nakoľko po veľmi chabom sankčnom pôsobení Bezpečnostnej rady počas studenej vojny nikto nepredvídal ich zdrvivý efekt. Sankcie proti Iraku sa ukázali ako cenné ponaučenie. To sa odrazilo v ďalšom dokumente s názvom Supplement to an Agenda for Peace, o ktorom, pri kritickom zhodnotení, môžeme konštatovať, že je dokumentom realistickejším a triezvejším ako bola Agenda. Určité morálne dilemy vo vzťahu ku klasickým sankciám je možné badať už aj implicitne, keď generálny tajomník Organizácie Spojených národov vyzval Bezpečnostnú radu na ich aplikáciu až v poslednom prípade, s náležitým prihliadnutím na humanitárne otázky. Zároveň dokument obsahuje i nie-

⁴⁴ *Resolution No. 217 (1965)* [Southern Rhodesia] [1965-11-20]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/217 (1965); *Resolution No. 221 (1966)* [Question Concerning the Situation in Southern Rhodesia] [1966-04-09]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/221 (1966); *Resolution No. 232 (1966)* [Southern Rhodesia] [1966-12-16]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/232 (1966); a *Resolution No. 253 (1968)* [Question Concerning the Situation in Southern Rhodesia] [1968-05-29]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/253 (1968).

⁴⁵ *Resolution No. 418 (1977)* [South Africa] [1977-11-04]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/418 (1977).

⁴⁶ *An Agenda for Peace: Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peace-keeping* [1992-06-17]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. A/47/277 – S/24111.

koľko užitočných odporúčaní, ktoré medzičasom začala Bezpečnostná rada pri aplikovaní sankcií skutočne uplatňovať.⁴⁷ Ako je teda vidno, Butrus-Ghálí bol prvý, kto poukázal na negatívny „vedľajší efekt“ klasických sankcií, keďže jeho funkčné obdobie spadá práve do obdobia skončenia ideologického súperenia svetových veľmocí (z nich jedna sa medzičasom zrútila a zanikla) a začiatku fungovania systému kolektívnej bezpečnosti. Navyše, počiatky teoretického uvažovania o reforme sankčného mechanizmu sa objavili práve v jeho ére, keď ako prvý poukázal na to, že sú „slepým nástrojom“, nakoľko majú najväčší dopad práve na najzraniteľnejšie vrstvy obyvateľstva a ich dopad je preto potrebné monitorovať.⁴⁸ Jasne tým poukázal na to, že klasické sankcie predstavujú pre Organizáciu Spojených národov morálnu dilemu, keďže na jednej strane má Organizácia Spojených národov (a predovšetkým jej Bezpečnostná rada) hlavnú zodpovednosť za zachovanie medzinárodného mieru a bezpečnosti, na druhej strane, keď tak koná, ubližuje civilnému obyvateľstvu, ktoré má na politike donucovanej krajiny najmenší či, lepšie povedané, vôbec žiadny podiel. Neodpovedať na nežiaduce správanie štátu, ktorý porušuje medzinárodné právo, by však znamenalo uvrhnúť Organizáciu Spojených národov späť do apatického stavu takmer absolútnej pasivity, aká v nej vládla približne štyridsať rokov.

Ešte pred samotným výkladom o reformovaných sankciách sa oplatí bližšie sa pozrieť na uvedené negatívne dopady sankcií na konkrétnych príkladoch. Už vyššie spomenutý Irak sa stal prvou krajinou, ktorá po skončení studenej vojny pocítila ťaž medzinárodných sankcií. V skutku je možné bez prehánania tvrdiť, že Irak sa stal cieľom najkomplexnejších sankcií, aké kedy Organizácia Spojených národov zaviedla, pričom ich dopad pocítilo najmä civilné obyvateľstvo. Išlo o následok vojenskej anexie Kuvajtu v auguste 1990, ktorú Bezpečnostná rada označila ako porušenie mieru.⁴⁹ Nasledovali sankcie bez použitia sily, menovite:

- zákaz dovozu všetkých komodít a produktov z Iraku alebo Kuvajtu;
- komplexné zbrojné embargo;

---

⁴⁷ *Supplement to an Agenda for Peace* [1997-09-15]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. A/RES/51/242.

⁴⁸ BOUTROS-GHALI, B. UN Sanctions Cause Suffering. In: *Plane Truth* [online]. 1996-01-05 [cit. 2016-01-27]. Dostupné na: <http://plane-truth.com/Aoude/geocities/bbgsanct.html>.

⁴⁹ *Resolution No. 660 (1990)* [The Situation between Iraq and Kuwait] [1990-08-02]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/660 (1990).

- ✚ zákaz poskytnutia pôžičiek alebo iných finančných fondov pre vládu Iraku.⁵⁰

Spolu so zavedením sankčného režimu bol zriadený tzv. sankčný výbor, ktorý dohliadal na dodržiavanie uvedeného režimu a udeľoval z neho prípadné výnimky. Hoci sa Kuvajt podarilo v januári 1991 pomerne rýchlo oslobodiť a Bezpečnostná rada autoritatívnym spôsobom ustanovila pre Irak podmienky prímeria,⁵¹ tie sa však v dôsledku slabej, a nakoniec žiadnej spolupráce so zbrojnými inšpektormi z misie UNSCOM a IAEA nedarilo verifikovať, a tak zostali sankcie v platnosti i po roku 1991. Vynucované boli nielen cestnou či železničnou, ale aj leteckou a námornou blokadou. Iraku bolo predovšetkým zakázané predávať ropu, čo znamenalo, že krajina prišla o hlavný zdroj príjmov. To v konečnom dôsledku naozaj podlomilo moc armády, ktorá nemala možnosti financovať vývoj a nákup nových zbraní (už aj v dôsledku zbrojného embarga), ale civilné obyvateľstvo trpelo ešte viac. Po roku 1991 v Iraku vzrástla miera detskej úmrtnosti, a rovnako i podvýživy, čoho následkom sa stalo rozšírenie rôznych chorôb. Situáciu zhoršila zlá vybavenosť nemocníc a ich neutešený stav.⁵²

Alarmujúce správy rôznych humanitárnych, zdravotníckych či neziskových organizácií boli potvrdené aj „vlastným“ zdrojom Organizácie Spojených národov. Za účelom posúdenia dopadu uvedených sankcií bol do Iraku vyslaný Maarti Ahtisaari, ktorý o tom vypracoval správu. Oplatí sa z nej odcitovať aspoň časť: „... nič, čo sme predtým videli alebo čítali, nás nepripravilo celkom na tú osobitnú podobu ničenia, ktorá teraz krajinu postihla. Nedávny konflikt mal takmer apokalyptické dôsledky na hospodársku infraštruktúru, ktorá tu bola do januára 1991, na vysoko urbanizovanú a mechanizovanú spoločnosť. Teraz je väčšina prostriedkov potrebných pre moderný život zničená...“.⁵³ V správe Ahtisaari bližšie hovoril o následkoch na distribúciu a obstarávanie potravín, čistenie vody, hygienu a zdravie, sirotu a dopravu.

⁵⁰ *Resolution No. 661 (1990)* [The Situation between Iraq and Kuwait] [1990-08-06]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/661 (1990).

⁵¹ *Resolution No. 687 (1991)* [Iraq – Kuwait] [1991-04-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/687 (1991).

⁵² Bližšie pozri POPAL, G. R. Impact of Sanction on the Population of Iraq. *Eastern Mediterranean Health Journal* [online]. 2000, vol. 6, no. 4, s. 791-795 [cit. 2016-01-27]. ISSN 1020-3397. Dostupné na: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/118930/1/emhj_2000_6_4_791_795.pdf.

⁵³ *Note by the President of the Security Council No. 22366* [1991-03-20]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/22366.

Negatívne dopady sankcií sa podarilo do určitej miery zredukovať prijatím programu Ropa za potraviny,⁵⁴ ktorý sa však stal známym viac kvôli korupčným škandálom ako reálnym výsledkom. Snahou programu bolo zmierniť utrpenie civilného obyvateľstva, a to zavedením kvót na predaj ropy. Zisk z uvedeného predaja sa ukladal na osobitný účet Organizácie Spojených národov, z ktorého sa nakupovali potraviny a lieky, z ďalšej časti sa financovali potreby verifikačných komisií a nahrádzali sa škody spôsobené irackou armádou počas okupácie Kuvajtu a vojny v Perzskom zálive. Napriek tomu, efekt programu nebol taký, ako sa predpokladalo, a nakoniec Bezpečnostná rada pristúpila k zmierneniu zavedených sankcií. Týkalo sa to predovšetkým prehodnotenia zoznamu výrobkov, ktoré boli predtým zakázané pre účely vývozu do tejto krajiny.⁵⁵ Uvedená rezolúcia sa označuje ako prvá *smart sanction* zavedená voči Iraku.⁵⁶

Ďalšou krajinou, proti ktorej boli zavedené klasické formy sankcií, sa stalo Haiti. Sankcie boli následkom zvrhnutia demokraticky zvoleného prezidenta Jean Bertrand Aristida a zahŕňali embargo na ropu a ropné produkty, zbrojné embargo, a to nielen na zbraňové systémy, ale aj ich komponenty, zmrazenie všetkých účtov vlády Haiti a s ňou spriaznených osôb; pričom neskôr boli rozšírené na komplexné embargo.⁵⁷ Sankcie sa (s výnimkou tých finančných) vynucovali úplnou blokádou ostrova. Bol ustanovený sankčný výbor, ktorý udeľoval výnimky na dovoz ropy a ropných produktov, ale výlučne len na humanitárne účely.⁵⁸ Z bližšieho skúmania relevantných rezolúcií Bezpečnostnej rady je zjavné, že proti Haiti bolo v poslednom prípade uplatnené komplexné obchodné embargo a všetky následné sankcie zavedené proti akejkol'vek entite boli už bližšie špecifikované a týkali sa konkrétnych produktov alebo surovín.

---

⁵⁴ *Resolution No. 706 (1991)* [Iraq – Kuwait] [1991-08-15]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/706 (1991).

⁵⁵ *Resolution No. 1409 (2002)* [Situation between Iraq and Kuwait] [2002-05-14]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1409 (2002).

⁵⁶ CORTRIGHT, D., G. A. LOPEZ a L. GERBER-STELLINGWERF. *The Sanctions Era: Themes and Trends in UN Security Council Sanctions since 1990*. In: V. LOWE, A. ROBERTS, J. WELSH a D. ZAUM, eds. *The United Nations Security Council and War: The Evolution of Thought and Practice since 1945*. 1st ed. Oxford; New York: Oxford University Press, 2008, s. 210. ISBN 978-0-19-953343-5.

⁵⁷ *Resolution No. 917 (1994)* [Haiti] [1994-05-06]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/917 (1994).

⁵⁸ *Resolution No. 841 (1993)* [Haiti] [1993-06-16]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/841 (1993).

Európskemu kontinentu sa v tomto období sankcie taktiež nevyhli; týkalo sa to predovšetkým Juhoslávie, kde sa začali naplno prejavovať odstredivé tendencie po Titovej smrti. Proti Belehradu bolo zavedené úplné zbrojné embargo,⁵⁹ ktoré neskôr doplnilo komplexné embargo.⁶⁰ Tie isté sankcie boli zavedené aj voči Somálsku, ktoré sa už v tom čase zmietalo v nepokojoch a občianskej vojne.⁶¹

Výklad o klasických sankciách by nebol kompletný, ak by sa zastavil pri ich hospodárskych formách. Ako posledné totiž Charta uvádza prerušenie diplomatických stykov. K tomu však dochádza relatívne zriedka, nakoľko uvedené sankcie majú spravidla ešte menší dopad ako sankcie hospodárskeho charakteru, a preto sú viac-menej iba symbolickou formou odsúdenia. Jedným z príkladov je rezolúcia S/RES/748 (1992), ktorou boli proti Líbyi zavedené rôzne sankcie; okrem iného v nej Bezpečnostná rada vyzvala členské štáty na výrazné zníženie počtu diplomatických pracovníkov na líbyjských zastupiteľských úradoch a na obmedzenie a kontrolu pohybu zostávajúceho personálu. Uvedenými sankciami reagovala Bezpečnostná rada na aktivity štátneho terorizmu v Líbyi. V praxi by sa ako forma diplomatickej sankcie mohlo uplatniť aj pozastavenie hlasovacieho práva donucovaného štátu v orgánoch Organizácie Spojených národov alebo jeho vylúčenie, k tomu však doteraz ešte nedošlo.

V súvislosti s výkladom tejto časti je potrebné podotknúť, že na základe doterajšieho pôsobenia Bezpečnostnej rady výpočet takýchto prostriedkov nie je možné považovať za konečný, pričom v uvedenej nadväznosti preukázala Bezpečnostná rada značnú inovačnú schopnosť.

Smart sanctions Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov

Ako už vyššie uvedené riadky jasne ukázali, bez zbytočného preháňania môžeme konštatovať, že cesta k *smart sanctions* bola dláždená ľudským utrpením. Civilné obyvateľstvo trpelo dvakrát – pod vládou nedemokratického režimu a pod tiažou sankcií. Na druhej strane, nereagovanie na prípadné situácie medzištátnej agresie alebo prípady ohrozenia mieru by podmieňovalo postavenie Bezpečnostnej rady ako centrálného orgánu ko-

⁵⁹ *Resolution No. 713 (1991)* [Socialist Federal Republic of Yugoslavia] [1991-09-25]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/713 (1991).

⁶⁰ *Resolution No. 757 (1992)* [Bosnia and Herzegovina] [1992-05-30]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/757 (1992).

⁶¹ *Resolution No. 733 (1992)* [Items Relating to the Situation in Somalia] [1992-01-23]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/733 (1992).

lektívnej bezpečnosti. Organizácia Spojených národov sa tak ocitla pred zložitou morálnou dilemou, ako si aj naďalej zachovať „zuby“, ale bez toho, aby dopad sankcií smeroval proti osobám, ktoré s politikou sankcionovaného štátu/entity nemajú vôbec nič spoločné.

Uvedená morálna dilema sa začala prejavovať i v správaní sa stálych členov Bezpečnostnej rady, ktorí tiež začali tlačiť na inú formu riešenia. Odrážalo sa to napríklad v ich spoločnom liste adresovanom predsedovi Bezpečnostnej rady, v ktorom sa píše, že „kolektívne akcie Bezpečnostnej rady v kontexte akýchkoľvek budúcich sankčných režimov musia byť smerované tak, aby minimalizovali nezamýšľané nepriaznivé dopady sankcií na najnáchylnejšie časti dotknutých krajín.“ Vel'vyslanci v tejto súvislosti, okrem iného, odporúčali prehodnocovať krátkodobé a dlhodobé dopady sankcií, napríklad v prípade živelných a humanitárnych katastrof, neblokovať prístup k humanitárnej pomoci, a pri ich implementácii prihliadať na prácu predošlých sankčných výborov.⁶² Bezpečnostná rada teda začala viac pristupovať k posudzovaniu humanitárnych dopadov na civilné obyvateľstvo, pričom začala úzko spolupracovať aj s Oddelením pre humanitárne záležitosti (zriadeným pri Sekretariáte Organizácie Spojených národov). Z uvedených dôvodov napríklad Bezpečnostná rada upustila od aplikovania sankcií v podobe zákazu letov z/do Sudánu, nakoľko sa predpokladalo, že uvedený krok bude mať vážne dôsledky.⁶³ Dopady uvedených sankcií sa teda začali hodnotiť, čo často viedlo k pomerne nelichotivým záverom, napríklad o neefektivitave zavedených sankcií a o tom, že síce mali negatívny dopad na sankcionovaný štát, ale za žiadnych okolností nespôsobili zmenu v jeho správaní.⁶⁴

Ešte pred samotnou analýzou *smart sanctions* je potrebné na ich adrese podotknúť, že z právneho uhla pohľadu nie sú novými sankciami. Aj naďalej je ich právnym základom čl. 41 Charty Organizácie Spojených národov, ktorý zakotvuje sankcie hospodárskeho a diplomatického charakteru. O *smart sanctions* je teda na tomto mieste potrebné konštatovať, že svojou podstatou sú pôvodnými sankciami, iba sú v novej forme. Ich naj-

⁶² *Note by the President of the Security Council No. 1995/300* [1995-04-13]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/1995/300.

⁶³ CORTRIGHT, D. a G. A. LOPEZ. *Reforming Sanctions*. In: D. M. MALONE, ed. *The UN Security Council: From the Cold War to the 21st Century*. 1st ed. Boulder, Colo.; London: Lynne Rienner, 2004, s. 168. ISBN 1-58826-215-4.

⁶⁴ Bližšie pozri napríklad Final Report of the UN Panel of Experts on Violations of Security Council Sanctions against Urita No. S/2000/203 [2000-03-10]. In: *Global Policy Forum* [online]. 2016 [cit. 2016-01-27]. Dostupné na: <https://www.globalpolicy.org/global-taxes/41606-final-report-of-the-un-panel-of-experts.html>.

väčšia pridaná hodnota, v súlade s odporúčaniami spomenutými vyššie, spočíva v tom, že na rozdiel od klasických sankcií nemajú plošný dopad, ale smerujú proti konkrétne určeným entitám (fyzickým i právnickým osobám). Navyše sa z hospodárskeho hľadiska dotýkajú iba presne určených segmentov, a tak vo výraznejšej (rozumej devastujúcej) miere nenarúšajú hospodárstvo donucovanej krajiny, a už vôbec nie poskytovanie základných služieb, ako sú lekárska starostlivosť, očkovanie, edukácia či obchod s potravinami.

Uvedenými sankciami sú teda postihnuté len tie osoby, ktoré sú zodpovedné za politiku štátu alebo s ňou majú niečo spoločné. V praxi preto medzi najčastejšie sankcionované subjekty patria napríklad vrcholoví politickí predstavitelia daného štátu či ozbrojených zložiek, no môžu to byť aj osoby politicky nezainteresované (napríklad už spomenutí iránski jadroví vedci).⁶⁵

Medzi najčastejšie aplikované formy *smart sanctions* patria:

a) *finančné sankcie* – majú formu zmrazenia zahraničných účtov a iných aktív nielen vládnych predstaviteľov, ale napríklad i bánk či petrolejových spoločností.⁶⁶ Uvedené sankcie teda nahradili skoršie formy komplexného zbrojného embarga. Svojím charakterom blokujú prístup sankcionovaných entít k finančným zdrojom, ktoré by mohli byť využité napríklad na financovanie subverzných aktivít a terorizmu, nákup zbraní, platenie žoldnierov či na inovácie a zvyšovanie schopností vlastnej armády. Z uvedených dôvodov sa preto stretávame s tým, že medzi sankcionovanými štátmi nefigurujú iba štáty a rôzne štátom vlastnené spoločnosti alebo iné právnické osoby, ale nájdeme tu tiež rôzne nešťátne entity – predovšetkým teroristické organizácie;⁶⁷

b) *zákaz vycestovania* – prejavuje sa v povinnosti štátov zabrániť sankcionovanej osobe vstúpiť na svoje územie alebo ním prechádzať. Má

---

⁶⁵ *Resolution No. 1803 (2008)* [Non-proliferation] [2008-03-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1803 (2008).

⁶⁶ *Resolution No. 1970 (2011)* [Peace and Security in Africa] [2011-02-26]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1970 (2011); a *Resolution No. 1973 (2011)* [Libya] [2011-03-17]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1973 (2011).

⁶⁷ *Resolution No. 1373 (2001)* [Threats to International Peace and Security Caused by Terrorist Acts] [2001-09-28]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1373 (2001).

formu neudelenia víz.⁶⁸ Uvedená forma sankcií má skôr „rušivý“ ako skutočný dopad, pretože neumožňuje slobodu pohybu iba mimo hraníc pôvodného štátu. Do určitej, i keď spochybniteľnej miery môže brániť napríklad osobám podozrivým z terorizmu priamo fyzicky sa stretávať, a tak predchádza možnosti väčších teroristických útokov vykonaných v skupinách. V iných prípadoch môže brániť konkrétnym osobám priamo sa oboznamovať s určitým *know how* (ako to bolo v prípade už spomenutých iránskych jadrových vedcov); uvedený problém sa však v súčasnom, úzko prepojenom informačnom svete dá relatívne ľahko obísť. Pridaná hodnota uvedenej sankcie sa prejavuje skôr v negatívnom ohľade – nebráni napríklad civilnému obyvateľstvu vycestovať v prípade plnenia si náboženských povinností, ako je účasť na púti Hajj;⁶⁹

c) *zbrojné embargo* – je pravdepodobne jedinou sankciou, ktorá zostala z pôvodných foriem, napriek tomu však aj ona prešla „zmenou dizajnu“. Bezpečnostná rada ju spresnila v tom, že okrem obchodovania so zbraňami a dodávkami ich komponentov zakazuje tiež poskytnutie akejkoľvek vojenskej pomoci, spoluprácu, výcvik alebo poradenstvo.⁷⁰ Zbrojné embargo môže byť zavedené aj formou prevencie, aby sa predišlo zhoršeniu situácie. Hoci sa zbrojné embargo zvykne zavádzať plošne, je možné stretnúť sa s rezolúciami, v ktorých sa vyslovene ustanovuje, že sa zbrojné embargo netýka napríklad vlády (ak bojuje proti povstaleckej skupine) alebo príslušníkov mierovej misie, ktorí by tak nemohli vykonávať svoj mandát;

d) *sankcie na konkrétne komodity* – patria sem tie, ktoré nemajú priamy dopad na život civilného obyvateľstva, ale o ktoré sa napríklad bojuje, a sú teda hlavným artiklom tzv. vojnovnej ekonomiky. Môže to byť napríklad zákaz obchodovania s diamantmi (respektíve možnosť obchodovania iba s tzv. certifikovanými diamantmi, o ktorých je zrejmé, že neboli ukoristené) v snahe, aby sa predišlo tzv. samofinancovaniu ozbroje-

---

⁶⁸ Spomenutý prípad iránskych jadrových vedcov. *Resolution No. 1803 (2008)* [Non-proliferation] [2008-03-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1803 (2008).

⁶⁹ Na rozdiel od Iraku, kde bol v 90. rokoch tento problém relatívne vypuklý. Pozri napríklad Van WALSUM, P. The Iraq Sanctions Committee. In: D. M. MALONE, ed. *The UN Security Council: From the Cold War to the 21st Century*. 1st ed. Boulder, Colo.; London: Lynne Rienner, 2004, s. 185. ISBN 1-58826-215-4.

⁷⁰ *Resolution No. 1333 (2000)* [Afghanistan] [2000-12-19]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1333 (2000).

ného konfliktu.⁷¹ A keďže je pre štáty zakázané s nimi obchodovať, pre bojujúce strany strácajú na význame. Do uvedenej kategórie by sme mohli zaradiť aj embargá na ropu a ropné produkty, ktoré sa však v poslednej dobe aplikujú pomerne zriedka. Ich účelom je „zmraziť dopravu“ a dodávanie rôznych materiálov či výrobkov, napríklad vojenskej povahy. Aby sa predišlo negatívnym humanitárnym dopadom, na uvedenú komoditu sa väčšinou zvyknú udeľovať výnimky v určitom množstve. Zároveň je potrebné dodať, že niektoré sankcie nespôsobujú zastavenie boja, ale skôr spomaľujú konkrétny subjekt pri dosahovaní jeho cieľov, ktoré sa môžu javiť ako ohrozenie mieru (ako bol napríklad iránsky jadrový program).⁷²

Tabuľka 1 Základný komparatívny pohľad na klasické sankcie a smart sanctions

Základný komparatívny pohľad na klasické sankcie a smart sanctions		
	Klasické sankcie	Smart sanctions
Právny základ	Článok 41 Charty OSN	Článok 41 Charty OSN
Cieľ	Obnovenie medzinárodného mieru a bezpečnosti	Obnovenie medzinárodného mieru a bezpečnosti
Čas pôsobenia	Dlhodobý	Dlhodobý
Sankcionovaný subjekt	Štát	Štát/neštátne entity (fyzické osoby, právnické osoby, politické strany, povstalecké hnutia, teroristické organizácie a iné)
Selektívne uplatňovanie	Áno	Áno
Dopad	Plošný	Konkrétna entita (identifikovaná v prílohe rezolúcie)
Formy sankcií	Komplexné obchodné embargo, zbrojné embargo, diplomatické sankcie, zákaz letov, zákaz dovozu konkrétnej suroviny (najčastejšie ropa, ropné produkty a železo) alebo výrobku (dual-use technologies)	Zmrazenie zahraničných aktív, zákaz cestovania, zbrojné embargo (vrátane výcviku a poradenstva), zákaz obchodovania s konkrétnou komoditou (napríklad „krvavé diamanty“), zákaz vývozu presne špecifikovanej „dual-use technology“

Prameň: Vlastné spracovanie.

⁷¹ *Resolution No. 1306 (2000)* [Sierra Leone] [2000-07-05]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1306 (2000).

⁷² *Resolution No. 1737 (2006)* [Non-proliferation] [2006-12-23]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1737 (2006).

Tabuľka 1 ponúka základný komparatívny pohľad (sumarizuje doterajšie zistenia) na klasické sankcie a *smart sanctions*, pričom uvádza spoločné črty oboch skupín, a zároveň sa zameriava aj na rozdiely medzi nimi.

Efektivita *smart sanctions*

Posudzovať efektivitu sankcií nie je jednoduché. Nakoľko aplikovanie klasických sankcií zo strany Bezpečnostnej rady nie je viac na programe dňa (a navyše, ako už bolo v príspevku viackrát spomenuté, mali väčší dopad na civilné obyvateľstvo ako na vládnych predstaviteľov, z čoho je možné tiež dedukovať závery o ich efektívite), nebude ich výsledkom venovaná pozornosť. Namiesto toho sa ako osozejšie javí obrátiť sa smerom k posudzovaniu efektivity *smart sanctions*.

V odbornej literatúre existuje pomerne veľká medzera v otázke posudzovania efektivity sankcií Bezpečnostnej rady. V zásade je možné sa stretnúť (aj to v limitovanom množstve) iba s literatúrou, ktorá posudzuje efektivitu bilaterálnych sankcií medzi dvoma štátmi. Analogicky a s menšou obmenou je však aplikovateľná tiež na *smart sanctions*. Posudzovanie uvedenej otázky bude teda založené na kritériách (prispôsobených pre potreby nášho príspevku), ktoré predstavili vo svojom výskume Dashti-Gibson, Davis a Radcliff.⁷³ Autori medzi ne zaradili:

1. *rozsah dopadu sankcií, ktoré donucovaný subjekt utrpel* – uvedená otázka bola aktuálnejšia v prípade klasických sankcií, nakoľko mali väčší plošný dopad, ktorý v prípade *smart sanctions* absentuje. Napriek tomu by bolo chybou uvedenú kategóriu podceňovať. Ak sa zameriame napríklad na zbrojné embargo, to dokáže citelne zasiahnuť sankcionovaný subjekt a oslabiť tak jeho vojenské schopnosti. To môže vyústiť do jeho vojenskej porážky, mŕtveho bodu konfliktu⁷⁴ alebo to môže mať iba minimálny či vôbec žiadny dopad. Musíme sa totiž sústrediť na povahu daného konfliktu a použité zbrane. Bezpečnostná rada v roku 1994 síce zaviedla zbrojné embargo proti Rwande, no nemalo to vôbec žiadny účinok, keďže počas genocídy boli použité hlavne bodné a sečné zbrane (naprí-

⁷³ DASHTI-GIBSON, J., P. DAVIS a B. RADCLIFF. On the Determinants of the Success of Economic Sanctions: An Empirical Analysis. *American Journal of Political Science*. 1997, vol. 41, no. 2, s. 608-611. ISSN 0092-5853.

⁷⁴ Pod týmto pojmom sa vo výskume konfliktu rozumie stav, kedy sú všetky bojujúce strany príliš vyčerpané na to, aby ktorákoľvek z nich mohla dosiahnuť rozhodujúce víťazstvo, ale zároveň stále príliš silné na to, aby ktorákoľvek z nich bola porazená. Konflikt sa tak ocitá v patovej situácii.

klad mačety), ktoré sú, na rozdiel od palných zbraní, použiteľné v zásade bez obmedzenia. Otázka obmedzenia slobody pohybu a jeho dopadov už boli vysvetlené vyššie, a tak im tu nebude venovaná ďalšia pozornosť. Ak sa ale pozrieme napríklad na zákaz obchodovania s určitými komoditami, tie môžu mať vplyv na schopnosť sankcionovaného štátu pokračovať v porušovaní medzinárodného poriadku, napríklad v tom, že obmedzia zdroj jeho príjmov. Veľkú pozornosť je však potrebné venovať skutočnosti, aby daný subjekt nenašiel alternatívne zdroje financovania a, samozrejme, tomu, aby sa sankčný režim dodržiaval;

2. schopnosť a ochota sankcionujúceho subjektu (v tomto prípade štátov) zaviesť sankcie a schopnosti sankcionovaného subjektu vyhnúť sa uvedeným sankciám alebo ich znášať – uvedená kategória sa vo výraznej miere vzťahuje tak na klasické sankcie, ako aj na *smart sanctions*, respektíve na spôsob ich zavádzania. Veľkú úlohu tu totiž zohrávajú geopolitické hľadiská. Keď sa napríklad zameriame na sýrsku občiansku vojnu, Bezpečnostná rada do dnešného dňa nebola schopná zaviesť napríklad zbrojné embargo (hoc i ako preventívny, nie represívny nástroj), kým v prípadoch iných konfliktov to obvykle urobila. Dôvodom je, že Rusko vojensky podporuje režim prezidenta Assada a povstalcov zase západné štáty. Zavedenie sankcií preto nie je v záujme žiadneho zo stálych členov Bezpečnostnej rady. Geopolitické faktory však zohrávajú svoju úlohu nielen pri zavádzaní sankcií, ale aj pri ich dodržiavaní. Keď bolo totiž v roku 2011 proti Líbii zavedené zbrojné embargo,⁷⁵ niektoré štáty ho porušovali a povstalcom aj napriek tomu dodávali zbrane.⁷⁶ Schopnosť určitej entity vyhnúť sa sankciám je, ako sme videli, do značnej miery závislá od toho, či má medzi stálymi členmi Bezpečnostnej rady spojenca, alebo od jej schopnosti dopad sankcií absorbovať a prispôbiť sa im. To súvisí s možnosťou nahradiť konfliktnú komoditu (napríklad diamanty za vzácne drevo alebo nerastné suroviny) alebo, ak to nie je možné, preorientovať sa na odlišný zdroj príjmov (vykorišťovať miestne obyvateľstvo). Islamský štát v tomto smere výrazne pokročil a medzi hlavné zdroje jeho príjmov sa uvádzajú obchod so zbraňami, obchodovanie s ľuďmi a kultúrnym dedičstvom, obchod s ropou, zdaňovanie miestnych menšín,

⁷⁵ *Resolution No. 1970 (2011)* [Peace and Security in Africa] [2011-02-26]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1970 (2011).

⁷⁶ KRÍŽ, Z. *Severoatlantická Aliancia a riešenie ozbrojených konfliktů: Komparace angažmá v Kosovu a Libyi*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2012, s. 38. ISBN 978-80-210-6145-3.

a nakoniec i skrytá podpora zo strany tretích subjektov (NGO a súkromné osoby);⁷⁷

3. *miera, v akej má sankcionovaný subjekt nadviazané obchodné vzťahy s vynucujúcimi subjektmi* – uvedená kategória v takejto podobe bola aplikovateľná skôr na donucovacie opatrenia bilaterálneho charakteru a, samozrejme, na prípady komplexného obchodného embarga. V prípade *smart sanctions* síce úplne nestráca na význame, ale je vhodnejšie uvedené kritérium preformulovať a hovoriť o miere dodržiavania sankčných opatrení zo strany všetkých štátov sveta.⁷⁸ Relevancia uvedeného tvrdenia sa odzrkadľuje na situácii v Iraku po roku 1991, kedy komplexné embargo zlomilo jeho vojenskú moc; uvedený fakt sa však objasnil len ako dôsledok spojeneckej invázie v roku 2003, dovtedy vojenské dopady týchto sankcií neboli jasné. Na druhej strane, sankcie týkajúce sa tzv. krvavých diamantov zavedené proti Sierra Leone boli porušované predovšetkým zo strany Libérie a v menšej miere tiež zo strany Nigérie;⁷⁹

4. *politická a ekonomická stabilita sankcionovaného subjektu* – uvedené kritériá, predovšetkým ekonomické, zohrávali väčšiu úlohu v prípade klasických sankcií než pri *smart sanctions*, no aj toto tvrdenie je však relatívne. V zásade je veľmi dobre predstaviteľné, že obyvateľstvo KĽDR, ktoré je navyknuté na zlé hospodárske podmienky, a dokonca i na hladovanie, nebude pociťovať v takej miere tiaž sankcií ako „blahobytné“ spoločnosti. Analogicky by sme preto mohli aplikovať rozdiely medzi absolútnou a relatívnou chudobou, ktoré sa prejavujú tiež v tomto prípade. Preto môžeme konštatovať, že politická stabilita zohráva väčšiu rolu, a to predovšetkým v spoločnostiach „oddaných vodcovi“ (opäť sa ako vhodný kandidát ponúka KĽDR), v prípade ktorých manipulácia s masami vedie k tomu, že *smart sanctions* nebudú ponímať ako trest voči porušiteľovi medzinárodného poriadku, ale ako krivdu proti vlastnému štátu a politickému predstaviteľovi. Rovnako sa to isté môže stať, ak sa *smart sanctions* „prestrelia“ a zo strany danej spoločnosti sú vnímané ako neprime-

---

⁷⁷ Interview s bezpečnostným analytikom Gyorgyom Nógradim v maďarskej štátnej televízii MTV zo dňa 5. 12. 2015. *Nógradi György – Felszámolnák az Iszlám Állam bevételi forrásait* [online]. 2015-12-05 [cit. 2016-01-27]. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=gsXcCZYfjs>.

⁷⁸ Tak, ako to predpisuje čl. 25 *Charty Organizácie Spojených národov*.

⁷⁹ Bližšie pozri pôvodne tajnú správu gen. Jetleya, veliteľa misie UNAMSIL. Report on the Crisis in Sierra Leone. In: *Sierra Leone Web* [online]. 2016 [cit. 2016-01-27]. Dostupné na: <http://www.sierra-leone.org/Other-Conflict/jetley-0500.html>; a tiež *Resolution No. 1478 (2003)* [Liberia] [2003-05-06]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1478 (2003).

rané a nelegitímne (napríklad, ak by sa nimi civilistom zabránilo zúčastniť sa už spomenutej náboženskej púte Hajj), čo v konečnom dôsledku vedie k posilneniu politickej pozície daného politického predstaviteľa;

5. *dlžka trvania sankcií* – na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že čím dlhšie sankcie trvajú, o to väčší dopad majú na vnútorné pomery v rámci donucovanej entity, a teda skôr či neskôr sa daný subjekt musí podvoliť tlaku. Tak napríklad v prípade zbrojného embarga, ak je dodržiavané zo strany všetkých štátov sveta, skôr či neskôr povedie k mŕtvemu bodu alebo k porážke donucovaného subjektu. Tento výsledný efekt je závislý od intenzity bojov a nahromadených zásob zbraní (a, samozrejme, od povahy daných zbraní – už vyššie uvedený príklad Rwandy ukázal, že táto podmienka je relatívna). To isté platí v prípade „odrezania“ od zdrojov príjmov (opäť za predpokladu, že sankčný režim nie je porušovaný). Uvedené tvrdenia však nemusia byť vždy pravdivé. Prípady Iraku jasne ukázal (nepochybne to platí aj pre *smart sanctions*), že čím dlhšie trvá určitý sankčný režim, tým viac klesá jeho podpora zo strany presadzujúcich štátov, nakoľko sa ukazuje ako zbytočný, keďže nemusí vyvolávať zmeny v správaní donucovaného subjektu.⁸⁰ Analogicky by sa to dalo prirovnať k poklesu konfliktnej solidarity⁸¹ v prípade ozbrojených konfliktov. Druhou príčinou, prečo efektívna sankcií môže časom klesať, je to, že sa sankcionovaný subjekt zmeneným podmienkam prispôsobí, alebo, čo môže byť ešte častejšie, že si nájde iné zdroje financovania, a tak podkopáva sankčný režim. V takomto prípade sa naskytnú dve možnosti – buď sankčný režim zrušiť ako neefektívny (čo je ale politicky nepochybne chúlостivé, lebo pre podporovateľov sankcií to znamená v ideovej/politickej rovine porážku) alebo ho zintenzívniť, čo však môže porušiť zásadu proporcionality a viesť k poklesu podpory sankčného režimu. Zavádzanie alebo pretrvávajúce *smart sanctions* v situáciách, keď sú evidentne nedostačujúce, môže mať popri vyššie uvedených aj prozaickejšiu poli-

⁸⁰ Van WALSUM, P. The Iraq Sanctions Committee. In: D. M. MALONE, ed. *The UN Security Council: From the Cold War to the 21st Century*. 1st ed. Boulder, Colo.; London: Lynne Rienner, 2004, s. 186-187. ISBN 1-58826-215-4.

⁸¹ Pod pojmom konfliktná solidarita rozumieme psychologický základ, ktorý spája určité entity v boji proti iným alebo pri presadzovaní určitých cieľov. Môže byť umocnená pocitom krivdy, očakávaním víťazstva, zisku alebo inými faktormi. Konfliktná solidarita môže klesať, ak tieto spriaznené entity nadobudnú pocit zbytočnosti ich úsilia, ak sú napríklad obeť príliš početné vo vzťahu k dosiahnutým výsledkom, alebo v prípade sankcií to môže byť napríklad po dlhotrvajúcom pôsobení volanie verejnosti po ich zmiernení. Náchylnosť verejnej mienky na uvedené témy môže byť umocnená aj manipulovaním a šikovním využívaním tzv. CNN efektu. Predovšetkým v demokratických spoločnostiach to môže vyvolať tlak na vládu, a to najmä pred blížiacimi sa voľbami.

tickú príčinu. Sú znakom aspoň symbolického odsúdenia zo strany Organizácie Spojených národov – pokiaľ neexistuje nikto, kto by sa podujal na vojenské donútenie a stáli členovia nechcú pôsobiť ako pasívni, pretože by to mohlo vyvolať vlnu domácej kritiky.

V súvislosti s trvaním určitej sankcie sa oplatí bližšie pozrieť na protiteroristický sankčný režim.⁸² Existuje totiž dobrý predpoklad, že tento sankčný režim sa stane najdlhšie existujúcim v dejinách Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov. Je to dané jednak rozvojom a pretrvávajúcym charakterom terorizmu ako takým, a tiež tým, že uvedený sankčný režim nepostihuje konkrétny štát alebo na konkrétne územie viazaného nešťátneho aktéra (ako bola napríklad UNITA), ale postihuje konanie, a preto sú počet a identita sankcionovaných osôb vysoko fluktuujúce. Z uvedeného dôvodu sa boj proti terorizmu javí ako mimoriadne časovo náročná záležitosť;

6. *typ sankcií* – nech už Bezpečnostná rada uplatní ktorúkoľvek formu *smart sanctions*, výsledok sa vždy dostaví (ak vôbec) až po určitom čase. Zároveň sa javí ako úplne logické, že kombinácia viacerých foriem sankcií je vždy vhodnejšia než len ich individuálne zavedenie. Aký by totiž malo význam zaviesť zbrojné embargo, pokiaľ daný subjekt nie je „odrezaný“ od finančných zdrojov alebo surovín, prostredníctvom ktorých môže nakupovať na čiernom trhu alebo vyrábať? Nepochybne najefektívnejšou formou je kombinácia *smart sanctions* s možnosťou nasadenia ozbrojenej sily (uvedených prípadov však bolo iba niekoľko, napríklad proti Líbyi v roku 2011);⁸³ politická vôľa pre takúto kombináciu, a navyše i možnosti jej vykonania sú však pomerne limitované;

7. *cieľ, ktorý chcú sankciami dosiahnuť vynucujúce subjekty* – vyššie spomenutá skupina autorov, na metodológii ktorých je vystavaná táto

---

⁸² Pod uvedeným pojmom rozumieme všetky sankcie a sankčné výbory Bezpečnostnej rady dohliadajúce na ich implementovanie, menovite Výbory 1267 (1999) a 1907 (2009), ako aj Protiteroristický výbor č. 1373 (2001). *Resolution No. 1267 (1999)* [Afghanistan] [1999-10-15]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1267 (1999); *Resolution No. 1907 (2009)* [Peace and Security in Africa] [2009-12-23]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1907 (2009); a *Resolution No. 1373 (2001)* [Threats to International Peace and Security Caused by Terrorist Acts] [2001-09-28]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1373 (2001).

⁸³ *Resolution No. 1970 (2011)* [Peace and Security in Africa] [2011-02-26]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1970 (2011); a *Resolution No. 1973 (2011)* [Libya] [2011-03-17]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1973 (2011).

časť príspevku, hovorí o dvoch druhoch cieľov, ktoré sankcie sledujú – donútiť k zmene politiky a/alebo úplne potrestať (v zmysle destabilizovať vládnuci režim). Uvedené delenie nie je aplikovateľné na *smart sanctions*, a v podstate ani na celkové sankčné pôsobenie Bezpečnostnej rady. *Smart sanctions* sú totiž buď trestajúce (a smerujú ku zmene politiky daného subjektu) alebo preventívne (osobitne v prípadoch, keď Bezpečnostná rada zavedie iba zbrojné embargo a v danej rezolúcii neprisúdi vinu za daný stav ani jednému aktérovi); v zásade však žiadna *smart sanction* nesmeruje k zvrhnutiu alebo destabilizovaniu vlády.⁸⁴ Cieľ zavedenia sankcií je nepochybne jedným z faktorov, ktoré môžu mať dlhodobé následky, a preto s nimi treba kalkulovať (a myslieť na ich dopady). Uvedené konštatovanie síce môže vyznieť cynicky, ale zbrojné embargo (trestajúce, nie preventívne) alebo zmrazenie účtov, ktoré by hypoteticky viedlo k oslabeniu určitého režimu a k nastoleniu ešte horšej vlády, je lepšie neaplikovať. V uvedenom prípade by totiž kolotoč sankcií nemal konca a hrozba pre medzinárodný mier a bezpečnosť by mohla byť ešte väčšia.

Ako je z vyššie uvedeného výpočtu vidno, nie všetky kritériá majú rovnakú váhu, a preto ani nie sú všeobecne aplikovateľné; navyše sa v mnohých prípadoch môžu kritériá prelínať. Pri posudzovaní efektivity sankcií je preto potrebné vychádzať z individuálnych charakteristík každého prípadu.

Efektivita sankcií však nie je výlučne iba akademickou otázkou – aj samotná Bezpečnostná rada sa jej rozhodla venovať pozornosť; pravda, výsledky boli celkom odlišné. Snahy Bezpečnostnej rady o vyššiu efektivitu sankcií viedli k vytvoreniu Neformálnej pracovnej skupiny, ktorej úlohou bolo vypracovať všeobecné odporúčania o zlepšení efektivity sankcií.⁸⁵ Pracovná skupina predložila v roku 2006 Správu o všeobecných otázkach sankcií, v ktorej predostrela niekoľko odporúčaní, predovšetkým politicko-právneho charakteru. Ako mnohé odporúčania naznačujú, vychádzalo sa tiež z dovtedajších skúseností.

---

⁸⁴ Jediným príkladom výnimky, a teda prodemokratickej intervencie bol zásah na Haiti na základe rezolúcie S/RES/940 (1994), ktorý viedol k opätovnému nastoleniu zvrhnutého prezidenta Jean Bertrand Aristida. *Resolution No. 940 (1994)* [UN Mission in Haiti] [1994-07-31]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/940 (1994). V uvedenom prípade však neboli použité *smart sanctions*, ale došlo k priamemu použitiu ozbrojenej sily na základe Kapitoly VII *Charty Organizácie Spojených národov*. Relevantná rezolúcia Bezpečnostnej rady už bola citovaná vyššie.

⁸⁵ *Note by the President of the Security Council No. 2000/319* [2000-04-17]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/2000/319.

Podľa uvedenej správy mala Bezpečnostná rada pri navrhovaní rezolúcií venovať pozornosť ich vykonateľnosti a následkom, ako aj najvhodnejšej kombinácii sankcií (možné humanitárne, politické a ekonomické dopady). V záujme toho, aby sa predišlo zmätkom a nedorozumeniam, odporučilo sa používanie štandardizovaného jazyka a terminológie, ktoré sú pre štáty ľahko interpretovateľné. Odporúčalo sa aj špecifikovanie takých tzv. dual-use technológií, na ktoré sa sankčný režim mal vzťahovať, a ďalej taktiež stanovenie presných podmienok pre zmiernenie alebo úplné zrušenie sankcií. Okrem uvedených by sme medzi ostatnými faktormi našli aj ustanovenie štandardizovaných výnimiek zo sankcií a ustanovenie dôveryhodného mechanizmu na monitorovanie sankcií. V záujme stanovenia jasných a spravodlivých kritérií sa mala vytvoriť smernica pre účely zaradovania osôb na sankčné zoznamy, a nakoniec sa mali uvedené zoznamy prehodnocovať. Prehodnocovanie sa však nemalo týkať iba uvedeného sankčného zoznamu (tzv. Al-Qaida Sanctions List), ale všetkých sankčných režimov, a to tak s prihliadnutím na ich politické dopady, ako aj na nezamýšľané dopady na civilné obyvateľstvo.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje odporúčanie informovať obyvateľstvo dotknutého štátu i susedných krajín o príčinách zavedenia sankcií, aby sa tým predišlo ich nesprávnemu pochopeniu a zneužitiu na propagandistické ciele. Malo sa tým napomôcť plneniu uvedených sankcií.

Pracovná skupina ďalej odporučila vytvoriť na Sekretariáte Organizácie Spojených národov skupiny nezávislých expertov, ktorí mali s Bezpečnostnou radou spolupracovať a monitorovať implementáciu uvedených sankcií. Z pôvodne zaužívaných praktík sa malo zachovať navštevovanie sankcionovanej krajiny, respektíve jej širšieho regiónu predsedom sankčného výboru, aby sa na mieste posúdili dopady uplatnených sankcií.

Správa však nezostala len pri odporúčaníach pre Bezpečnostnú radu, ale obrátila sa aj na jednotlivé štáty s návrhom na ustanovenie národných koordinačných mechanizmov pre účely zlepšenia implementácie sankcií. Zároveň sa počítalo i so spoluprácou s regionálnymi organizáciami a miestnymi NGO pri posudzovaní dopadov sankcií.⁸⁶

Ako je z vyššie uvedeného zoznamu odporúčaní vidno, Organizácia Spojených národov vychádzala pri posudzovaní sankcií z úplne odlišných faktorov než boli kritériá v spomenutom odbornom príspevku. V tejto

---

⁸⁶ Note by the President of the Security Council No. 2006/997 [2006-12-22]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/2006/997.

súvislosti je dôležité poznamenať, že pri bližšom pohľade na neskoršie sankčné režimy je badateľné, že niektoré z uvedených odporúčaní začala Bezpečnostná rada aplikovať. To je znakom toho, že Bezpečnostná rada nie je celkom uzavretá do seba, ale pri aplikovaní sankcií dbá tiež na ich humanitárny dopad a celkovú legitimitu.

Záver

Ako už predložený príspevok uviedol, sankcie nie sú len pojmom politologickým, ale aj právnym, pričom sa snažil o priblíženie oboch uhlov pohľadu. Autor v ňom definoval štyri súčasné podoby *smart sanctions* a porovnal ich s klasickými sankciami. Ako sa však javí, v závere by bolo vhodné namiesto sumarizovania doterajších faktov pridať niekoľko ďalších myšlienok a zodpovedať niekoľko implicitných otázok.

Sú sankcie vôbec potrebné? Nepochybne áno. Existencia tohto inštitútu je odôvodnená, systém kolektívnej bezpečnosti by totiž bez sankčného pôsobenia nemohol náležite fungovať. Bolo by však chybou zastaviť sa pri uvedenom konštatovaní, a preto je zároveň potrebné kriticky poznamenať, že aj uvedený systém má svoje výrazné medzery, ktoré sa môžu prejavovať vo viacerých oblastiach.

Prvá z nich je selektivita Bezpečnostnej rady, v ktorej právo veta umožňuje nielen stálemu členovi, ale aj jeho spojencom uniknúť uvedenému sankčnému mechanizmu. Tým sa medzi štátmi vytvára nielen mocenská, ale i právna nerovnosť. Druhá kritická rovina fungovania uvedených sankčných mechanizmov je spojená s ich plnením, ktoré do veľkej miery závisí na vôli a ochote štátov. Hoci veľká väčšina z nich v dobrej viere rešpektuje svoj záväzok *pacta sunt servanda* (vzťahujúci sa na plnenie povinností podľa Charty Organizácie Spojených národov – menovite rešpektovať rozhodnutia Bezpečnostnej rady), predsa sa vždy nájdu aj také štáty, ktoré z rôznych dôvodov nechcú plniť sankcie obsiahnuté v rezolúciách. Vo väčšine prípadov sú s tým spojené priame politické či ekonomické záujmy takýchto štátov pri sankcionovanom subjekte, inokedy dokonca stačí, že sankčný režim považujú za nespravodlivý a príliš prísny (ako sa to stalo v 90. rokoch, keď mnohé moslimské štáty odmietli ďalej akceptovať sankcie Bezpečnostnej rady proti Líbyi, nakoľko ich považovali za disproportčné, a nakoniec bola i samotná Bezpečnostná rada donútená od nich ustúpiť). Tým sa vlastne dostávame k neuralgickému bodu celého sankčného problému – sú uvedené opatrenia, ktoré sa nachádzajú na polceste medzi slovným odsúdením a použitím sily, skutočne efektívne?

Odpoveď na danú otázku vôbec nie je jednoduchá, a ani jednoznačná. Ako vyššie uvedené kritériá ukázali, nemôžu sa posudzovať všeobecne, a preto je potrebný individuálny prístup ku každej sankcionovanej entite a ku každému sankčnému režimu. Vynára sa dokonca otázka, čo je prejavom úspešnosti sankčného režimu? Jeho zrušenie? A ak uvedené tvrdenie obrátíme, vynára sa otázka, či je pretrvávajúce sankčného režimu znakom jeho neúspešnosti? V roku 2011 boli zavedené sankcie proti Líbyi, ktoré vyústili až do schválenia operácie Unified Protector (bezletová zóna nad krajinou, ktorú vynucovali vybrané štáty NATO).⁸⁷ Muammar Kaddáfi bol zvrhnutý v tom istom roku a následne prišiel o život. Misia bola splnená, civilné obyvateľstvo ochránené, a predsa aj s odstupom štyroch rokov uvedený sankčný režim stále existuje – vynorilo sa totiž veľké množstvo ďalších problémov, ktoré boli pri plánovaní operácie ignorované. Štát sa rozpadá na menšie klanové zväzy a na severe krajiny sa objavil Islamský štát. Na druhej strane ale Protiteroristický sankčný výbor (tzv. CTC) ešte stále existuje a vzhľadom na rozmáhajúci sa problém terorizmu je nepochybné, že ešte dlho existovať bude, ba dokonca ani nie je isté, či ho niekedy zrušia. Je to znakom toho, že sankčný režim, ktorý spravuje, nefunguje?

Rovnako zavádzajúce je tvrdenie, že ak sa dostavil určitý pozitívny výsledok (napríklad sa podarilo v určitej krajine nastoliť poriadok alebo oslabiť či zničiť určitú nešťatnú entitu), je to výsledok efektivity uvedených sankcií. V roku 2015 Bezpečnostná rada odobrila dohodu medzinárodného spoločenstva s Iránom o jeho kontroverznom jadrovom programe. Nikto z akademickej obce však nevie dať jasnú odpoveď na otázku, či sa uvedený výsledok podarilo dosiahnuť pod tlakom medzinárodných sankcií, ktoré boli proti Iránu zavedené v niekoľkých rezolúciách, alebo či to bol výsledok zákulisných dohôd za sprostredkovania napríklad Ruska alebo inej krajiny, alebo či bol daný výsledok dosiahnutý kombináciou oboch spôsobov? Rovnako nebude možné s určitosťou konštatovať, či k zastaveniu občianskej vojny v Sierra Leone došlo na základe vyčerpania RUF v dôsledku zákazu obchodovania s tzv. krvavými diamantmi alebo definitívnu bodku za uvedenou epizódou dal až britský vojenský zásah.

Realita spoločenskovedného skúmania uvedeného fenoménu, žiaľ, neumožňuje jednu a tú istú situáciu skúmať za dvoch odlišných podmienok alebo, inak povedané, experiment je vylúčený. Výsledok by bolo

---

⁸⁷ *Resolution No. 1973 (2011)* [Libya] [2011-03-17]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1973 (2011).

možné zistiť, ak by najprv napríklad v Sierra Leone boli nasadené sankcie spolu s britskou vojenskou intervenciou, následne by bola pri druhom pokuse britská intervencia vylúčená a skúmal by sa dopad len uvedených sankcií. V spoločenských vedách však takáto možnosť neexistuje.

Nech už je to akokoľvek, dôležité je, že Bezpečnostná rada pristúpila k humanizovaniu sankcií. Je možné sa nazdávať, že vhodná kombinácia *smart sanctions* určite pôsobí na donucovanú entitu; dôležité však je, či uvedený tlak ustojí alebo sa mu podvolí a, samozrejme, tiež nakoľko sa darí donucovanej entite tieto sankcie obchádzať. Ak aj uvedené sankcie nemôžu v niektorých prípadoch samé prispieť k vyriešeniu situácie, tak aspoň do určitej miery prispievajú k oslabeniu cieľovej entity, čím môžu predstavovať vhodný nástroj na vyjednávanie (s príslubom ich zrušenia) alebo aspoň oslabia donucovaný subjekt, a tak je jeho vojenská porážka rýchlejšia a bez ešte väčších obetí (ako to bolo v prípade už spomenutej RUF).

Ako je teda z vyššie uvedených tvrdení vidno, je jednoducho nemožné zostaviť jeden všeobecne platný mechanizmus s dvoma premennými, kde príčina sankcií vždy vyvolá ten istý účinok zmeny správania sa sankcionovaného subjektu. Nikdy sa nedá vylúčiť väčší alebo menší vplyv určitej intervenujúcej premennej, ktorou môže byť zmena vo vnútornej politike štátu, sprostredkovanie významného aktéra alebo akýkoľvek iný faktor. Preto je potrebné efektivitu sankcií vždy posudzovať prípad od prípadu.

Zoznam bibliografických odkazov

An Agenda for Peace: Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peace-keeping [1992-06-17]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. A/47/277 – S/24111.

BARTOS, O. J. a P. WEHR. *Using Conflict Theory*. 1st ed. Cambridge; New York: Cambridge University Press, 2002. 219 s. ISBN 0-521-79116-2.

BOUTROS-GHALI, B. UN Sanctions Cause Suffering. In: *Plane Truth* [online]. 1996-01-05 [cit. 2016-01-27]. Dostupné na: <http://plane-truth.com/Aoude/geocities/bbgsanct.html>.

Certain Expenses of the United Nations (Article 17, Paragraph 2, of the Charter) [1962-07-20] [online]. International Court of Justice, Reports of Judgments, Advisory Opinions and Orders, s. 151-181

- [cit. 2016-01-27]. Dostupné na: <http://www.icj-cij.org/docket/files/49/5259.pdf>.
- CORTRIGHT, D. a G. A. LOPEZ. Reforming Sanctions. In: D. M. MALONE, ed. *The UN Security Council: From the Cold War to the 21st Century*. 1st ed. Boulder, Colo.; London: Lynne Rienner, 2004, s. 167-179. ISBN 1-58826-215-4.
- CORTRIGHT, D., G. A. LOPEZ a L. GERBER-STELLINGWERF. The Sanctions Era: Themes and Trends in UN Security Council Sanctions since 1990. In: V. LOWE, A. ROBERTS, J. WELSH a D. ZAUM, eds. *The United Nations Security Council and War: The Evolution of Thought and Practice since 1945*. 1st ed. Oxford; New York: Oxford University Press, 2008, s. 205-225. ISBN 978-0-19-953343-5.
- DASHTI-GIBSON, J., P. DAVIS a B. RADCLIFF. On the Determinants of the Success of Economic Sanctions: An Empirical Analysis. *American Journal of Political Science*. 1997, vol. 41, no. 2, s. 608-618. ISSN 0092-5853.
- Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with Commentaries: 2001*. United Nations, 2008.
- Final Report of the UN Panel of Experts on Violations of Security Council Sanctions against Unita No. S/2000/203 [2000-03-10]. In: *Global Policy Forum* [online]. 2016 [cit. 2016-01-27]. Dostupné na: <https://www.globalpolicy.org/global-taxes/41606-final-report-of-the-un-panel-of-experts.html>.
- GAVIN III, J. G. *Economic Sanctions: Foreign Policy Levers or Signals?* [online]. 1989-11-07. 12 s. [cit. 2016-01-27]. Cato Institute Policy Analysis, no. 124. Dostupné na: <http://object.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/pa124.pdf>.
- CHANG, K. S. Enemy Status and Military Detention: Neutrality Law and Non-international Armed Conflict, Municipal Neutrality Statutes, the U.N. Charter, and Hostile Intent. *Texas International Law Journal* [online]. 2012, vol. 47, no. 2, s. 381-401 [cit. 2016-01-27]. ISSN 0163-7479. Dostupné na: <http://www.tilj.org/content/journal/47/num2/Chang381.pdf>.
- Charta Organizácie Spojených národov*.

- JANKUV, J., D. LANTAJOVÁ, M. ŠMID a K. BLAŠKOVIČ. *Medzinárodné právo verejné: Prvá časť*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 319 s. ISBN 978-80-7380-559-3.
- KŘÍŽ, Z. *Severoatlantická Aliance a řešení ozbrojených konfliktů: Komparace angažmá v Kosovu a Libyi*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2012. 134 s. ISBN 978-80-210-6145-3.
- Note by the President of the Security Council No. 1995/300* [1995-04-13]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/1995/300.
- Note by the President of the Security Council No. 2000/319* [2000-04-17]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/2000/319.
- Note by the President of the Security Council No. 2006/997* [2006-12-22]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/2006/997.
- Note by the President of the Security Council No. 22366* [1991-03-20]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/22366.
- Nógradi György – *Felszámolnák az Iszlám Állam bevételi forrásait* [online]. 2015-12-05 [cit. 2016-01-27]. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=gsXcJCZYfjs>.
- POPAL, G. R. Impact of Sanction on the Population of Iraq. *Eastern Mediterranean Health Journal* [online]. 2000, vol. 6, no. 4, s. 791-795 [cit. 2016-01-27]. ISSN 1020-3397. Dostupné na: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/118930/1/emhj_2000_6_4_791_795.pdf.
- Repertoire of the Practice of the Security Council: Supplement 2000 – 2003* [online]. New York: United Nations, Department of Political Affairs, 2011, s. 913-1017 [cit. 2016-01-27]. Dostupné na: http://www.un.org/en/sc/repertoire/2000-2003/00-03_11.pdf.
- Report on the Crisis in Sierra Leone. In: *Sierra Leone Web* [online]. 2016 [cit. 2016-01-27]. Dostupné na: <http://www.sierra-leone.org/Other-Conflict/jetley-0500.html>.

- Resolution No. 82 (1950)* [Complaint of Aggression upon the Republic of Korea] [1950-06-25]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/82 (1950).
- Resolution No. 217 (1965)* [Southern Rhodesia] [1965-11-20]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/217 (1965).
- Resolution No. 221 (1966)* [Question Concerning the Situation in Southern Rhodesia] [1966-04-09]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/221 (1966).
- Resolution No. 232 (1966)* [Southern Rhodesia] [1966-12-16]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/232 (1966).
- Resolution No. 253 (1968)* [Question Concerning the Situation in Southern Rhodesia] [1968-05-29]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/253 (1968).
- Resolution No. 387 (1976)* [Complaint by Kenya, on Behalf of the African Group of States at the United Nations, Concerning the Act of Aggression Committed by South Africa against the People's Republic of Angola] [1976-03-31]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/387 (1976).
- Resolution No. 418 (1977)* [South Africa] [1977-11-04]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/418 (1977).
- Resolution No. 455 (1979)* [Complaint by Zambia] [1979-11-23]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/455 (1979).
- Resolution No. 502 (1982)* [Falkland Islands (Malvinas)] [1982-04-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/502 (1982).
- Resolution No. 568 (1985)* [Botswana – South Africa] [1985-06-21]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/568 (1985).
- Resolution No. 573 (1985)* [Israel – Tunisia] [1985-10-04]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/573 (1985).

- Resolution No. 577 (1985)* [Angola – South Africa] [1985-12-06]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/577 (1985).
- Resolution No. 580 (1985)* [Complaint by Lesotho against South Africa] [1985-12-30]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/580 (1985).
- Resolution No. 598 (1987)* [The Situation between Iran and Iraq] [1987-07-20]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/598 (1987).
- Resolution No. 611 (1988)* [Israel – Tunisia] [1988-04-25]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/611 (1988).
- Resolution No. 660 (1990)* [The Situation between Iraq and Kuwait] [1990-08-02]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/660 (1990).
- Resolution No. 661 (1990)* [The Situation between Iraq and Kuwait] [1990-08-06]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/661 (1990).
- Resolution No. 678 (1990)* [Iraq – Kuwait] [1990-11-29]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/678 (1990).
- Resolution No. 687 (1991)* [Iraq – Kuwait] [1991-04-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/687 (1991).
- Resolution No. 688 (1991)* [Iraq] [1991-04-05]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/688 (1991).
- Resolution No. 706 (1991)* [Iraq – Kuwait] [1991-08-15]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/706 (1991).
- Resolution No. 713 (1991)* [Socialist Federal Republic of Yugoslavia] [1991-09-25]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/713 (1991).
- Resolution No. 733 (1992)* [Items Relating to the Situation in Somalia] [1992-01-23]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/733 (1992).

- Resolution No. 757 (1992)* [Bosnia and Herzegovina] [1992-05-30]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/757 (1992).
- Resolution No. 792 (1992)* [Cambodia] [1992-11-30]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/792 (1992).
- Resolution No. 794 (1992)* [Somalia] [1992-12-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/794 (1992).
- Resolution No. 841 (1993)* [Haiti] [1993-06-16]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/841 (1993).
- Resolution No. 864 (1993)* [Angola] [1993-09-15]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/864 (1993).
- Resolution No. 917 (1994)* [Haiti] [1994-05-06]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/917 (1994).
- Resolution No. 940 (1994)* [UN Mission in Haiti] [1994-07-31]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/940 (1994).
- Resolution No. 1132 (1997)* [Sierra Leone] [1997-10-08]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1132 (1997).
- Resolution No. 1267 (1999)* [Afghanistan] [1999-10-15]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1267 (1999).
- Resolution No. 1306 (2000)* [Sierra Leone] [2000-07-05]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1306 (2000).
- Resolution No. 1333 (2000)* [Afghanistan] [2000-12-19]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1333 (2000).
- Resolution No. 1373 (2001)* [Threats to International Peace and Security Caused by Terrorist Acts] [2001-09-28]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1373 (2001).

- Resolution No. 1409 (2002)* [Situation between Iraq and Kuwait] [2002-05-14]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1409 (2002).
- Resolution No. 1441 (2002)* [Situation between Iraq and Kuwait] [2002-11-08]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1441 (2002).
- Resolution No. 1478 (2003)* [Liberia] [2003-05-06]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1478 (2003).
- Resolution No. 1545 (2004)* [Burundi] [2004-05-21]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1545 (2004).
- Resolution No. 1564 (2004)* [Report of the Secretary-General on the Sudan] [2004-09-18]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1564 (2004).
- Resolution No. 1737 (2006)* [Non-proliferation] [2006-12-23]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1737 (2006).
- Resolution No. 1803 (2008)* [Non-proliferation] [2008-03-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1803 (2008).
- Resolution No. 1816 (2008)* [Somalia] [2008-06-02]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1816 (2008).
- Resolution No. 1907 (2009)* [Peace and Security in Africa] [2009-12-23]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1907 (2009).
- Resolution No. 1940 (2010)* [Sierra Leone] [2010-09-29]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1940 (2010).
- Resolution No. 1970 (2011)* [Peace and Security in Africa] [2011-02-26]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1970 (2011).

Resolution No. 1973 (2011) [Libya] [2011-03-17]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1973 (2011).

Resolution No. 2049 (2012) [Non-proliferation] [2012-06-07]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/2049 (2012).

Resolution No. 2161 (2014) [Threats to International Peace and Security Caused by Terrorist Acts] [2014-06-17]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/2161 (2014).

Resolution No. 2231 (2015) [Non-proliferation] [2015-07-20]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/2231 (2015).

Resolution No. 2258 (2015) [Middle East (Syria)] [2015-12-22]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/2258 (2015).

ROBERTS, A. a D. ZAUM. *Selective Security: War and the United Nations Security Council since 1945*. 1st ed. London: International Institute for Strategic Studies, 2008. 94 s. Adelphi Paper 395. ISBN 978-0-415-47472-6.

SCHACHTER, O. The Quasi-Judicial Role of the Security Council and the General Assembly. *American Journal of International Law*. 1964, vol. 58, no. 4, s. 960-965. ISSN 0002-9300.

Supplement to an Agenda for Peace [1997-09-15]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. A/RES/51/242.

Van WALSUM, P. The Iraq Sanctions Committee. In: D. M. MALONE, ed. *The UN Security Council: From the Cold War to the 21st Century*. 1st ed. Boulder, Colo.; London: Lynne Rienner, 2004, s. 181-193. ISBN 1-58826-215-4.

JUDr. Kristián Blaškovič, PhD.

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
kristian.blaskovic@truni.sk